

Kansallispukutoimikunta tiedottaa

Johanneksen naisen uusi kansallispuku on esillä Johannes-Seuran toimistossa Piikkiössä. Toinen vastaava puku on Suomen kansallispukukeskuksen kokoelmissa Jyväskylässä.

Puvusta on tehty esittelyvideo, jota voi katsella linkistä: <https://youtu.be/GfMNi9DyhY> ja valokuvia: <http://vloikas.pass.us/johannes>

Johannes-Seuran kansallispuku-vastaavana toimii **Hannele Kajander**. Hannelen kautta toimitetaan puvun kaa-voja ja teko-ohjeita sekä ohjataan muissa puvun valmistamiseen ja hankintaan liittyvissä asioissa. Yhteystiedot: ismo.kajander@kolumbus.fi. Puvun valmistaminen on mahdollista Turun suomenkielisessä työväenopistossa (**Anna-Liisa Heinonen**). Asiaa voi tiedustella myös Porin seudun tai Merikarvia-Siikaisten kansalaisopistoista (**Merja Latvala**).

Pukuun ja materiaaleihin liittyviä tiedusteluja voi tehdä myös pukua valmistaneen työryhmän jäsenille: kankaiden kudonta • **T:mi Soja Murto**, puvun osien ompelu • **Minna Koskinen**, natsin valmistus • **Marjo Vainio/Taito Uusimaa** ja puvun asiantuntija **Taina Kangas/Suomen kansallispukukeskus**. Tarkemmat yhteystiedot löytyvät Johannes-Seurasta ja **Hannele Kajanderilta**.

Kuvat: Vesa Loikas.

Kansallispukutoimikunta toivottaa Johanneksen naisen uudelle kansallispuvulle elinvoimaisia vuosia vanhemman sisarensa rinnalla!

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Varsin Hyvä

KIRJAT

Evakkotarina lapsille

Seija Helander, Tauno ja Nelli evakkomatalla.

– Avain 2017 –

Miten kertoa lapselle sodasta ja evakkoon joutumisesta? Seija Helander on kuvittaja Anne Stoltin kanssa tarttunut aiheeseen Lelumuseo Hevosenkengän nallekarhujen innoittamana. Osa museon nalleistakin on evakkoja, karjalaisen perheen mukana tulleita. Ehkä lapset ovat lähtiessään kaapanneet nallen kainaloonsa evakkomatalle joutuessaan.

Evakkotarinaa kerrotaan kahden nallen, **Taunon** ja **Nellin**, sekä **Alma**-tytön näkökulmasta. Mukana on myös keijuja ja menninkäisiä. Aikuisten puheet pelottavasta tilanteesta saavat lasten mielissä persoonalliset hahmot **Huolen** ja **Murheen**. Ylipäällikön päiväkäsky panee **Mielikki**-keijun pohtimaan: ”Ehkäpä Päiväkäsky merkitsi auringonnousua, käskyä päivälle alkua? Oliko Päiväkäsky sama kuin kukon laulu, kehoitus aloittaa päivän touhut?” Almalle selviää, että kyseessä on komento lähteä evakkoon, sotaan pakoon. Nopea lähtö ensin saaresta Koiviston kauppalaan tarkoittaa lehmien viemistä ensin mantereelle ja sieltä turvaan. Alma haluaa nallensa Taunon ja Nellin mukaan. Matka jatkuu proomulle, jolla mentäisiin Viipurinlahden yli ja sieltä junalla turvaan.

Jännitys tiivistyy, kun Taunon sisältävä patjapussi heitetään sotilasjunaan, ja Alma hätäntyy. Pääkaupunkiin perhe pääsee onnellisesti ja Taunokin löytyy sukulaisen hoivista. Uudessa kotipaikassa Alma tapaa **Matin**, joka jää kirjan lopussa kuuntelemaan Alman

Tauno ja Nelli vierailevat mielellään päiväkodeissa ja kouluissa. Kuva: Suomen Lelumuseo Hevosenkengä.

evakkomatkakertomusta. Teos on sarjan ensimmäinen osa, joten tarinalle on luvassa jatkoa.

Alle kouluikäiselle ja jo lukemaan opineelle Tauno ja Nelli evakkomatalla on sopiva kirja värikkäine kuvineen ja

satuhahmoineen. Se antaa lapselle tietoa sota-ajan tapahtumista ja ehkä myös auttaa ymmärtämään nykypakolaisien ja maahanmuuttajien kokemuksia. Kuvitus tukee tarinaa tummin värein kriisikohdissa ja heleämmin rauhallisissa ja turvallisissa kohtauksissa.

Lopputekstien mukaan Tauno ja Nelli vierailevat mielellään päiväkodeissa ja kouluissa. Suomi 100 -juhlavuonna on järjestetty suomea opettelevien lasten laulukiertue vanhainkodeissa, mukana tietenkin nallet Tauno ja Nelli. Kirjan lopussa on Taunon ja Nellin laulu nuotteineen.

– Kajja Sipilä –

TÄSSÄ LEHDESSÄ:

Karjalaisjuhla kalenteriin

s. 2

Amerikan Karhujen tarinaa

s. 4-5

Sukujen esihistoria geeneissä

s. 6-7

Työväenliikettä Johanneksessa

s. 9

Vanhoja ja oikein vanhoja kouluaikoja

s. 11

Johannesjuhlat Piikkiössä 4.8.

Johannes-Seura ry:n sääntömääräinen syyskokous Johannesjuhlien yhteydessä Piikkiön liikuntahalli, Hallitie 2, Piikkiö lauantaina 4.8.2018 klo 13.00.

Käsitellään sääntöjen 9§:ssä mainitut asiat

– Johtokunta –

Päätoimittajan kynästä

Johannekselaisen päätoimittaja **Hannu Rastas**

Kirkonrakentajia

Piirsin vuosituhannen alussa seuran puolesta nimeni Johanneksen kirkonmäen suojelusopimukseen. Tulihan se suojelluksi muutamaksi vuodeksi, mutta hyvin pian rakentamisen hinku voitti siellä säilyttämisen voiman. Nyt nähtävillä on kirkonmäen kokoinen kysymysmerkki. Ortodoksikristillisen kirkon kuvat ovat kyllä valmiit ja paikallekin pystytettyjä, mutta todellisuus kuvien takana etenee verkkaisesti, jos ollenkaan. Nähtävillä on jälleen yksi projekti, jonka toiveet ja todellisuus eivät helpolla kohtaa toisiaan. Sitä ei voi sanoa savolaiseksi projektiksi, jonka määritelmä on ´aloittamista vaille valmis´ - pyydän saman tien savolaisilta anteeksiantoa. Kyllähän Sovetskissa aloitettiin, mutta kysymysmerkkinä on, mitä kuopan jälkeen.

Keijo Pennanen välitti kollegansa Kari Salmisen tuoreita kuvia kirkonmäeltä. Muistomerkkimmekin on likimain piiritetty puutavaran ja kivivaraston puristukseen.

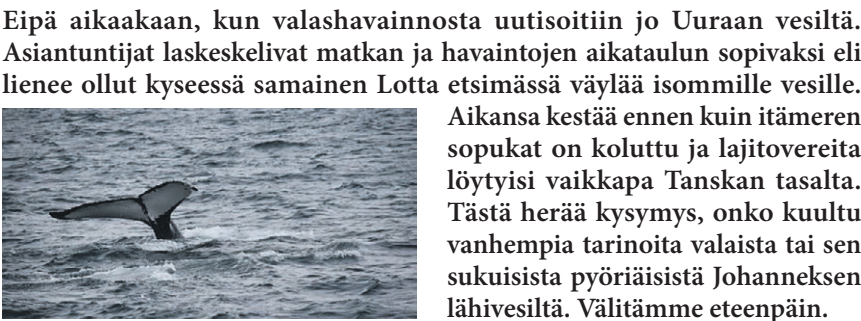

Matkaryhmämme ja muut kirkonmäen kävijät saavat käyttää kaiken mielensä kuvituksen voidakseen kokea entisen kirkkokummun sanomaa. Varsin tarkalleen 130 vuotta sitten samalla paikalla valmistauduttiin uuden komean tiilikirkon käyttöön ottoon, ensimmäisiin tilaisuuksiin. Kirkkoa ehostettiin ja uudistettiin viisi vuosikymmentä myöhemmin eli tasavuosia täyttyy siitäkin vaiheesta. Vähän yli vuotta myöhemmin talvisodan päivinä pyhäköstä oli luovuttava eikä siihen enää ollut paluuta.

Johannesjuhlilla – tänäkin kesänä – kuulemme vielä kellojen sanoman juuri tuolta kirkonmäeltä.

Vieras Viipurinlahdella

Kevätkauden erikoisimpia uutisia on ollut nuoren ryhävalaan seikkailu verkoissa ja vesillä Pohjanlahdella. Lienee tyttövalaaksi tunnistettu saadessaan Lotta–nimen tai sitten valaiden suhteen käytetään samaa menettelyä kuin isojen tai pienten paattien naisnimikoinnissa. Joka tapauksessa verkon solmut selvitettiin ja normaalivesiltä Itämeren pohjukoihin eksynyt pääsi jatkamaan matkaansa. Oheinen kuva ei ole saman yksilön pyrstöstä kuitenkaan.

Aikansa kestää ennen kuin itämeren sopukat on koluttu ja lajitovereita löytyisi vaikkapa Tanskan tasalta. Tästä herää kysymys, onko kuultu vanhempia tarinoita valaista tai sen sukuisista pyöriäisistä Johanneksen lähivesiltä. Välitämme eteenpäin.

Johannekselainen

JOHANNESKELAISEN PERINTEEN VAALIJA ♦ 69. VUOSIKERTA

Aineiston toimittaminen

Aineiston toimittamiseen on käytettävissä useita eri vaihtoehtoja. Mieluiten otamme vastaan valmiiksi sähköiseen muotoon tehtyä aineistoa eli sähköpostilla toimitettua, mutta kaikki perinteiset menettelytavat ovat edelleen myös käytössä. Sähköpostilla aineiston voi lähettää osoitteeseen hannu.rastas@dlc.fi tai johanneseura@elisanet.fi. Muussa muodossa olevat aineistot Johannes-Seuran toimistoon Kaarinan Piikkiössä, osoite: **Johannekselainen**, Toimitus, Myllytie 1, 21500 PIIKKIÖ.

Pyydämme toimittamaan aineiston seuraavasti:

Heinäkuun numeroon aineisto viimeistään 27.6. (painopv 10.7.). Sitä seuraava elo-syyskuun kaksoisnumero painetaan syyskuun alussa
Lehti lähtee jakeluun suoraan kirjapainosta. Jos aineiston toimittamisesta on kysyttävää tai ilmenee häiriöitä jakeluaikataulussa, ottakaa yhteyttä lehtitoimikunnan jäseniin.

– Lehtitoimikunta –

Kuolleita

Kaino Anneli Bolgarenko kuoli 25.3.2018 Kaarinassa. Hän oli syntynyt 19.12.1932 Johanneksen Huunonsaarella. Kaipauksella muistaen lapset, lastenlapset perheineen sekä sukulaiset ja ystävät. Siunattu läheisten läsnä ollessa.

Aira Marjatta Hepoluhta o.s. Hallanoro syntyi 26.6.1931 Johanneksessa ja kuoli 4.3.2018 Vantaalla. Rakkaudella muistaen Veli-Matti sekä Tarja, Pekka ja Matti perheineen. Siunaus toimitettu läheisten kesken 28.4. Pyhän Laurin kappelissa.

Armi Irene Kylänpää o.s. Kouvonen kuoli 23.2.2018 Eurajoella. Hän oli syntynyt 9.1.1920 Kivitokeessa. Kaivaten muistavat Risto, Anni-Maija ja Sakari, Arja-Liisa ja Emich, lastenlapset perheineen sekä muut sukulaiset ja ystävät.

Jouko Miettinen kuoli 24.3.2018 kotonaan Piikkiössä. Hän oli syntynyt 11.6.1930 Johanneksen Revonsaarella. Kaivaten muistavat vaimo Liisa, lapset perheineen sekä Aino-sisko. Siunaus toimitettu 28.4. Piikkiön kirkossa.

Rauha Matilda Niiranen kuoli 20.4.2018 Kaarinassa. Hän oli syntynyt Johanneksen Päätillä 17.7.1926. Kaipauksella muistaen omaiset. Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.

Eira Pusa o.s. Puusa kuoli 15.4.2018 Kaarinassa. Hän oli syntynyt 2.8.1931 Johanneksen Kaijalassa. Kaipauksella muistavat Jouni ja Aino sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunaus toimitettu 5.5. Liedon kirkossa.

Äiti, isoäiti, isisoäiti **Katri Marjatta Rapeli** syntyi 21.12.1920 Johanneksen Revonsaarella ja kuoli 19.3.2018 Kaarinassa. Kaipaamaan jäivät Raimo, Raija ja Ilkka, Tomi, Marianne ja Tayfun, Jasmin, Janina ja Vanessa sekä Niclas. Siunaus toimitettu 20.4.2018 Piikkiön kirkossa.

Veikko Juhani Riikonen kuoli 25.4.2018 Turussa. Hän oli syntynyt 7.9.1938 Johanneksessa. Kaivaten muistavat Liisa ja lapset perheineen, sisarukset perheineen sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunattu läheisten läsnä ollessa.

Lahja Karolina West kuoli 6.4.2018 Turussa. Hän oli syntynyt Johanneksessa 16.8.1924. Kaivaten Olli, Emma ja Eelis, Kerttu, Carita sekä Anu, Mikko ja Marko. Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.

Ylioppilaita

Salon lukiosta kirjoitti ylioppilaaksi **Eveliina Sarttila**. Hänen vanhempansa ovat Päivi Hörkkö ja Jari Sarttila. Eveliinan isoisä äidin puolelta oli Kalevi Hörkkö Tikkalasta.

Salon lukiosta **Sonja Charlotta Anttila**. Sonjan vanhemmat Riikka ja Timo Anttila, isovanhemmat Helinä (o.s. Kurki Kaijalasta) ja edesmennyt Tapio Anttila Sauvosta.

Kasvunaikaa

Kevät alkaa vaihtua kesäksi: tätä kirjoittaessani nurmikko kaipaisi leikkausta, rentukat rehottavat, omenapuut kukivat. Pelkkä istutus ei aina riitä, tarvitaan myös hoitoa. Näin myös omenapuissa, vain rungossa kiinni olevat oksat tuottavat hedelmiä. Samoin kristillistä uskoa ei voi olla, jos ei ole yhteyttä Jumalaan. Jeesuksen ja kristittyjen välisen ei ole syytä olla liian kaukaiset. Hän on meille niin läheinen kuin omenapuun runko on läheinen siitä kasvaville oksille. Oksat ovat kiinni rungossa ja siinä ne elävät ja kasvavat. Jos oksat leikataan irti rungosta, niin hyvin pian ne kuivettuvat ja kuolevat. Läheinen yhteys Jeesuksen ja kristityn välillä on meidän elinehtomme.

Kristillinen usko edellyttää sitoutumista Kristukseen. Mikäli usko on vain ylimalkaista Jumala-uskoa tai Jeesuksen opetuksien ihailemista, niin ei se ole kristillistä uskoa, vaan jotain muuta, yleisuskonnollisuutta. Ei riitä, että omenapuunoksa on villi verso, vaan sen täytyy olla suoraan runkoon kiinnitetty.

Uskonelämää on hoidettava siinä kuin omenapuutakin. Hoitamaton puu kärsii, villiintyy tai muuten kantaa huonosti hedelmää. Näin on uskonelämänkin laita. Rukous, Raamatun luku ja jumalanpalveluksissa käynti ovat parhaat tavat hoitaa uskonelämäänsä ja näin pysyä kiinni rungossa.

Omenapuun hoitaminen ei ole itsetarkoitus. Puuta hoidetaan sitä varten, että se tuottaisi hedelmää. Puutarhan on tuotettava hedelmää, samoin kristityn tarkoitus on palvella toisia ihmisiä.

Kuivakin oksa voi kyllä olla kiinni rungossa, mutta ellei puutarhuri leikkaa sitä pois, niin viimeistään syysmyrsky ravistaa sen ennen pitkää irti. Jos joudut irti Jumalasta ja myrskyt sinua heittelevät niin muista Tuhlaajapoika-kertomus. Sinulla aina oikeus kääntyä ja palata Jumalan luokse, Hän oksastaa sinut takaisin ikuiseen elämään.

Hyvää, sopivan aurinkoista kesää!

– **Veikko Sailola** –
Vahdon kappalainen

Merkkipäiviä

75 vuotta

Kaarinassa 12.5. **Airi Leena Kyllikki Kukkonen** Kukkolasta.

1 vuotta

1.6. **Tapio Väinö Hermann Haltia**. Vanhemmat Anni Haltia ja Aarni Raudaskoski, isovanhemmat Esa ja Raili Haltia. Annin äijä Pentti Haltia oli kotoisin Johanneksen Haltiansaaresta.

Kuva: Esa Haltia (Äijä)

Tapahtumakalenteri

KESÄKUU

10.-12.6. Kotiseutumatka Johannekseen, majoitus Viipurissa.

10.6. Hörkön sukuseuran ja Simo Hörkön Sukuyhdistyksen luontoretki Paimion luontopolulla klo 13. Retkestä tarkemmin takasivulla.

15.-17.6. Karjalaiset kesäjuhlat Kouvolassa.

ELOKUU

4.8. Johannesjuhlat Piikkiössä. Johannes-Seuran syyskokous klo 13 Piikkiön liikuntahallissa, Hallitie 1.

4.8. Vaahtola-Rokkala-Riionsaari –kokoontuminen Johannesjuhlissa klo 11.30.

18.8. Simo Hörkön Sukuyhdistyksen ja Hörkön sukuyhdistyksen retki Kemiönsaareen, ks. takasivu.

JOHANNESJUHLAT 4.8.2018 PIIKKIÖSSÄ

Kylät – koulupiirit – sukuseurat:

Ilmoittakaa tilantarpeesta ja toive ajankohdasta **Pirkko Mäelle** 30.6. mennessä email: pimaki@elisanet.fi tai puh. 0400 921 008.

Juhlapaikka Piikkiön koulukeskuksessa ja liikuntahallissa. Varaamme pääsääntöisesti aikoja klo 11 ja klo 12 alkaviin tapaamisiin.

Seuran kokous alkaa klo 13 ja päiväjuhla klo 14.30.

**KARJALAISET
KESÄJUHLAT**
Kouvolassa 15.-17.6.2018

Johannes-Seuran toimiston aukioloajat

Kesäkuu

LA 2.6.	klo 11-15
KE 6.6.	klo 12-17
KE 13.6.	klo 12-17
LA 16.6.	klo 11-15
KE 20.6.	klo 12-17
KE 27.6.	klo 12-17

Heinäkuu

KE 4.7.	klo 12-17
LA 7.7.	klo 11-15
KE 11.7.	klo 12-17

– **Toimisto suljettu 12.7.-31.8. –**

Syyskuu

LA 1.9.	klo 11-15
KE 5.9.	klo 12-17
KE 12.9.	klo 12-17
LA 15.9.	klo 11-15
KE 19.9.	klo 12-17
KE 26.9.	klo 12-17

Äitienpäivänä

Lappeen pitäjän Muukonniemen koulussa valmistauduttiin kevään suuren juhlan, äitienpäivän, viettoon. Aurinko oli jo sulattanut lumet teiltä ja niityiltä. Metsän siimeksessä viimeiset lumi-laikut kirjavoittivat vielä maisemaa. Opettajat tiesivät, että koululle tulisi-
vat lähes kaikki kylän äidit juhlimaan merkkipäiväänsä. Niinpä valmistelut piti aloittaa hyvissä ajoin ennen juhlapäivää, toukokuun toista sunnuntaita.

Oppilaitten kanssa oli harjoiteltu ahkerasti lauluja, runoja ja näytelmiä. Juhlahuone koristeltiin paperikukkasin ja tuorein koivunoksin. Koulun kahden suurimman luokan välillä olevat liukuovet avattiin. Näin saatiin enemmän tilaa penkeille. Pitihän kaikkien halukkaiden mahtua istumaan.

Tähän aikaan sinivuokot availivat juuri nuppujaan ja opettajan luvalla niitä poimittiin äitien kukittamista varten. Kuten tiedämme, sinivuokon lehti on hauskasti kolmiosainen. Siinä olevaan lokeroon oli hyvä laittaa muutama avonainen kukka ja saada näin kaunis vihreä tausta kukkakimpulle. Tällaisia kimppejä tehtiin talkoilla, ja ne laitettiin odottamaan äitien saapumista.

Oli suuri kunnia, jos pääsi kukittamaan äitejä. Täytyi olla tarkka kimpun kiinnittämisessä, ettei vaan pistänyt neulalla äitien rintapieliä. Kun kaikki äidit oli kukitettu, alkoikin juhlasali olla

täynnä vierasjoukkoa. Siihen aikaan isätkin olivat tervetulleita juhlaan.

Johtajaopettajan ilmestyminen salin eteen sai puheensorinan hiljenemään, ja kaikki odottivat jännityksellä juhlan alkua. Kun tervetuloitoties oli kuultu, saikin koulun kuoro aloittaa ohjelmanumeronsa. Vanhoja, kauniita kevätlauluja laulettiin jopa äänissä, ja joihinkin saivat myös juhla-vieraat osallistua. Lasten heleät äänet kantautuivat salin permähäiseen nurkkaan asti, eikä tainnut monenkään äidin silmät jäädä kuiviksi niitä kuunnellessa.

Keväturunot ja opettajan puhe äideille kuuluivat itseoikeutetusti ohjelmaan. Pienimuotoinen näytelmäkin esitettiin. Muistan saaneeni sellaiseen köyhän paimentytön roolin. Raisaisessa mekossa ja huivi päässä lauloin siinä paimentytön haikean laulun. Muistan vielä sen pienoisen ylpeyden tunteen, kun minua tultiin hakemaan kesken tunnin näytelmän harjoituksiin.

Ohjelmaosuuden päätyttyä tarjottiin juhlakansalle herkulliset pullakahvit.

Kotona vietetystä äitienpäivästä on jäänyt elävästi mieleen varsinkin päivä, jolloin isä oli suunnitellut äidille yllätyksen. Jo viikkoja aikaisemmin isä sepitti onnitellurunon ja teki siihen sävelen. Sitten alkoi laulun ahkera harjoittelu. Me kaikki kolme nuorinta tyttöä saimme isältä laulun opetusta. Tämä piti tehdä

pihasaunassa äidiltä salassa. Olin ehkä noin ekaluokkalainen ja osasin pitää jo salaisuuden. Pian runon sanat ja sävelet jäivät mieliimme ja isä oli laulumme tyytyväinen. Nyt olimme valmiit esitykseen.

Viellä toinenkin yllätys oli tulossa äidille. Isä päätti nimittäin toivottaa oikein sydämellisen onnittelun. Hän muotoili rautalangasta ison, sydämen muotoisen kehikon. Se peitettiin värikkäällä kreppipaperiruuksilla, joita salassa askartelimme. Tällä sitten kun jutteltaisiin varhain äitienpäivääamuna vielä nukkumassa oleva äiti. Luulen, että onnistumme pitämään yllätykset salassa, niin isä ainakin meille vakuutti.

Jännittävä kihelmöinti tuntui tyttöjen jaloissa, kun sunnuntaiaamuna hiivimme hiljaa posket punaisina äidin vuoteen viereen. Kaunis kukkasydän käsissämme seisoi äitiä katsellen. Onneksi äiti nukkui, vai lieneekö ollut vain nukkuvinaan? Mutta jopa kohta heräsi, kun aloitimme voimallisen onnitelulaulun! "Äiti rakas vuoteellaan, lepää päivän vaivoistaan..." Kaikkiaan neljä säkeistöä olimme opetelleet ulkoa. Kun laulu lopui, laitettiin sydän roikkumaan äidin sängynpäätyn päälle yläpuolelle. Sitten alkoi äidin ihmettely: "Millo'ty kerksittsit tään laulun oikee opettelemmaa? Enhä mie oo huomantmittää. Ja näi nätti seppelkii." Kyllä äidin piti pyyhkäistä kämmensyrjällään

poskille valuvia kyyneleitäkin. Yllätys oli onnistunut täydellisesti.

Tämä laulu laulettiin usein seuraavinkin äitienpäivinä, ja se on säilynyt mielissämme aina näihin päiviin asti. Ettei isän kirjoittaman runon sävel

unohtuisi, on sen pyynnöstäni nuotintanut Imatran seurakunnan kanttori Samuli Saarela. Näin tämä äitienpäivälaulu säilyy muistona sukupolvesta toiseen.

– Ella Heino –

Karin tarinoi

Beautiful Birches

– Karin Hokkanen –

My three favorite trees of all time are maple, linden, and birch. Maples give beautiful fall colors, syrup, and a lovely close-grained wood for making furniture. Linden trees, sometimes called lime, produce their sweet flowers fairly late in the summer which bees turn into a distinctive honey. The flowers can also be used for a relaxing tea, while the soft white wood is great for carving. But, growing up in sub-tropical Florida, I had never even seen a birch tree until I came to Finland for the first time as a nineteen-year-old.

What struck me at first, of course, was the birch's white papery bark, so distinctive and unlike most other trees. I knew that the Native American peoples in their history used birch bark for making containers, canoes, and in some cases, even huts for living, but seeing the tree growing in the wilds was a delightful surprise. How easy to forget that our common surroundings may be a special experience to someone from elsewhere! Seeing the graceful branches move in the summer breeze made such a deep impression that I thought happiness could only be found in a land where birches grew so abundantly.

Do you use birch at home? This species can be used in so many ways as our ancestors knew and took advantage of. One summer, I went to a tuohi course and learned to collect the bark from the tree and then use the strips for weaving sugar bowls, shoes, and even a kontti for all my treasures. The inner bark is a light golden color when collected early in the season and turns darker in late summer, so patterns can be made with different shades of gold and brown. In some outdoor museums with old buildings, the birch bark layer can be seen under the roof turf. In one museum, I even saw birch bark clothes that had survived difficult times with its owner.

Then, of course, my Karelian friends have told me that I must make the sauna vihta or vasta by midsummer to get the best switches, for the leaves begin to get a bit leathery in the summer heat and tend to fall off more easily. A few of them could even show the old way of binding the branches together with a long flexible branch wound around the base many times, unlike the shortcut method of using string or a rubber band nowadays. Later, in the sauna, I got the firsthand

demonstration of using the switch for a deep back cleansing and the vasta handle like a massage roller for tired muscles.

Birches are really trees of a thousand uses. The light-colored wood is used for making furniture and building plywood--in addition to all the practical household items we don't even think about anymore, like bowls, soup spoons, kitchen utensils, and other containers. In the spring, the sap can even be collected for a sweet drink, and if I was a baker, I would collect and use the sap for a special birch bread, only available for two weeks sometime at the beginning of May. The leaves, fresh or dried, can be used for making a pleasant tea, hot or cold. Dried birch wood keeps many winter fireplaces warm, so it's no wonder why this tree was chosen as a national symbol.

What I like most about birches, though, is that they give the few days, possibly an entire week, that I look forward to every year. After the cold and dark winter, the snow and ice finally melt, and the days begin to lengthen. First, the grass turns green, and slowly the tree buds begin to swell in the spring warmth. Then one day, the bare and dark branches suddenly show a hint of lime green, and the air shimmers with this magical color we haven't seen for months. For several days, the brightness hangs in the air, almost disconnected from the trees themselves, and then overnight, all is green and lovely. The birches give the promise of another season under the northern sky and announce that summer has finally arrived.

Amerikan serkkuja Suomessa syyskuussa 2017

Me johannekselaiset tiedämme hyvin, miltä tuntuu kaipaus menetetyille kotiseudulle. Se elää toisille omakohtaisissa muistoissa, toisille läheisten ihmisten kertomina tapahtumina ja tarinoina. Pitkään aikaan en ole kuullut ennen niin tavallista lausahdusta ”muistat sie viel?” Omakohtaiset muistelijat ovat melkein kaikki poistuneet keskuudestamme.

Mukaan ovat tulleet uudet sukupolvet, joita on alkanut kiinnostaa vanhempiensa ja isovanhempiensa elämä ja olosuhteet luovutetuilla alueilla, vanhat kertomukset ja kuvat. Onneksi niitä on tallella, on tehty hyviä kuvitettuja teoksia, ja historiallisia tietoja löytyy erilaisista arkistoista. Monet osaavat etsiä tietoja internetin avulla, ja erilaiset sukututkimukseen liittyvät maksulliset ja maksuttomat palvelusivustot ovat käytävissä. Vuosittaiset järjestetyt matkat Johannekseen ovat edelleen suosittuja. Vielä on henkilöitä, jotka tunnistavat entisten kotitalojen paikkoja, ”käydään kotona”.

Sattuma saattoi minut netin kautta yhteyteen kaukaisen Amerikan serkkuni **Elizabeth Bergmanin** (o.s. **Karhu**) kanssa vuonna 2012. Yhteiset sukuluiset meillä ovat Johanneksen Karhulasta

tilalta Karhu no:6. Elizabethin isoisä **Aleksander Karhu** syntyi siellä 23.6.1884.

Isonvihan venäläismiehityksen aikana myös Johanneksen kirkko ja kirjalliset dokumentit tuhoutuivat. Siksi sitä aikaisempia, sukuamme koskevia tietoja ei ole käytettävissä. Elizabeth kuuluu **Stefan Karhun** sukuhaaraan, kun taas oma isälinjani on **Klemetti Karhun** suku. Oletettavasti ne ovat lähtöisin samasta Karhun suvusta, joka on antanut nimen Karhulan kylälle.

Yhteinen esi-isämme on **Stefan-haaran Jöran Henrikinpoika Karhu** (1754- 1813). Suvut yhtyivät, kun Klemetti-haaran **Jöran Jöraninpoika Karhu** (1794-1856) avioitui (v. 1815) Jöran Henrikinpojan tyttären **Anna Henrikinpoika Karhun** (1792-1866) kanssa. Annan veljestä **Christian Henrikinpoika Karhusta** (1786-1851)

jatkuu Elizabethin suku. Christianin poika sai myös nimen **Jöran** (1829-1851). Karhun mäellä on vallinnut melkein sata vuotta oma **Yrjöjen** aika.

Elizabeth oli jo vuosia yrittänyt selvittää netin kautta isoisänsä syntymäpaikkaa. Se oli vaikeaa, sillä hän ei alun perin tiennyt Johanneksen ja Karhulan sijaitsevan luovutetun Karjalan Kannaksen alueella. Se onnistui vasta, kun hän sai informaatiota Hiski-projektista. Hänen poikansa **Brandon** onnistui Google Earthin ja internetin avulla löytämään v. 2011 Karhulan kylän tarkan sijainnin sekä tilan Karhu no: 6 paikan kylän virallisessa kartassa. Brandon kirjoitti paikannuksesta kartografisen oppinnäytteen ”Finding my Great- Grandfather’s Birthplace”. Lisäksi hän käytti hyväkseen Hiski-tiedostoja. Erinomainen suoritus ottaen huomioon, että lähtö-

kohtana oli vain Aleksaderin syntymäaika ja Karhulan kylän nimi.

Kun sitten yhteinen tuttavamme saattoi meidät yhteen, Elizabethin tiedonhaku oli suuri. Kaikki tieto Karhulasta oli arvokasta. Saatoinkin sitä tyydyttää varsin vähän. Olin vain viisi ja puolivuotias kesäkuussa 1944, omat muistoni ovat varsin sekasortoisia sodan ja evakko-taipaleen värittämiä. Onneksi isoisäni **Salomon Jaakonpoika Karhu** ja erityisesti isoäitini **Anna** (os. **Taskula**) jakoivat jatkuvasti puhua Karhulasta ja sotaa edeltävistä tapahtumista. Myös naapurit ja koko evakkokarjalaisten piiri muisteli mennyttä aikaa. Tarinointi alkoi usein: ”enne sottaa meil ol silviisiä, jot..” Isältä saattoi saada täsmällisiä, yksityiskohtaisia tietoja, äiti taas suti sotaa voimakkaasti tuntein. Myöhemmin hankin pystyi muistelemaan elämään-

sä vieläpä kirjallisesti. Itse koen, että minulla on valitettavan niukasti antaa Elizabethille, joka vain vähän tuntee Suomen historiaa.

Elizabeth on omien lastemme ikäpolvea. Hän kertoo sähköposteissaan kodistaan, perheestään, työstään rekisteröitynä sairaanhoitajana. Sain huomata, että he koko perhe ovat työteliäitä, innostuvia ja innovatiivisia amerikkalaisia. Identiteettinä Karhusuku merkitsee hänelle todella paljon. Kotikaupunki San Diego on miljoonakaupunki, ja tarjoaa paljon aktiviteetteja heille urheilua harrastaville ihmisille. Kirjoitamme harvakseltaan sähköposteja. Myös lapsenlapseni **Joel** pitää yhteyttä Facebookissa, se on ilahduttavaa. Bergmanien kolme poikaa ovat hänen ikäluokkaansa.

Iloksenne Bergmanin peräti seitsemän hengen perhe saapui Suomeen pikaiselle vierailulle syyskuussa 2017. Sovimme tapaamisesta Helsingissä 13.9, meillä oli aikaa vain yksi päivä, onneksi aurinkoinen. Joel oli jo etukäteen saanut toiveita kohteista, jotka heitä kiinnostivat. Sisareni **Leena** ja **Orvokki** toimivat Joelin kera oppaina. Elizabeth halusi nähdä ja maistella kaikkea, mikä liittyi suomalaiseen Karhu-teemaan. Kauppatori ja kauppahalli olivat mieleen. Puoliso **Bruce Bergman**, arkkitehti, oli kiinnostunut uudesta ja vanhasta arkkitehtuurista, sitähan riitti. **Brett**, hänen vaimonsa **Patti**, kaksoset **Matt** ja **Brandon** sekä Brandonin tyttöystävä **Brittany** olivat ihastuttavia nuoria ihmisiä, heidän positiivisuutensa oli tартtuvaa. Illalla myös minä ja mieheni tapasimme ravintola Savotassa tämän vilkkaan seitsikon, ja samalla ennakkoimme Brettin 30-vuotis syntymäpäivää.

Seuraavana päivänä heidän matkansa vei Rovaniemelle Joulupukin maahan ja sieltä Pohjanmaalle isoäidin **Maria Kropsun** puoleisia pikkuserkkuja tapaamaan. Lähes hengästyttävän nopeasti tehty matka Kalifornian lämmöstä Eurooppaan ja Pohjolan perälle ensilumien aikaan, tuntuu olleen heille eksoottinen ja mieleenpainuva elämys. Toivomukseksi jäi vielä päästä Karhulaan katsomaan, miltä isoisän kotikylä näyttää nykypäivänä. Ehkä toive toteutuu tulevaisuudessa.

Elizabethin kertomukset isoisästään **Aleksanderista** ovat kiinnostavia. Kysyin häneltä aineistoa, jota voisi käyttää artikkeliin ”Johannekselaisessa”. Hänkin oli asiasta innostunut ja lähetti sähköpostilla englanninkielisen kertomuksen ja useita valokuvia siihen liitettäväksi. Varmasti Karhulasta merille lähtiöitä on ollut muitakin, mutta heistä ei ole minulle kerrottu. Liedon hautausmaalla olen nähnyt hautakiven merimies **Filemon Karhun** muistoksi. Hän katosi merillä 1930-luvun alussa, ja julistettiin kuolleeksi 1956. Hän oli kummisetäni **Konstantin Karhun** veli.

– **Liisa Lehtonen** (o.s. **Karhu**) –

Search for my Grandfather, Alexander Karhu’s birthplace

I started searching in 2005 by creating an account on Ancestry.com. I knew his date of birth, that he was from “Karhula village.”

It was not until a “Finnfest” was held in San Diego that I was able to get more information about how to find relatives in Finland. My family went to Finnfest in 2011. One very important thing I learned at Finnfest was how to research in the “Hiski” project.

I found my grandmother’s (**Maria Kropsu**) family one month later. My cousin had just put a family tree in Geni.com and had luckily listed the family members that immigrated from Finland to the United States. My grandmother was listed as “Maria”, and I knew her

as **Mary**, her Americanized name. I recognized her sister and brother’s name on the family tree and contacted the owner. Her mother remembered my grandmother married the bear (**Karhu**). I was able to find my second cousins!

My grandfather was much more difficult. I finally found him, by researching in the “Hiski” project. I had no idea that he was from an area ceded to Russia after WWII. I was looking at the actual town of Karhula, and all over Finland in the parish records but could not find records of him. I finally figured out to look outside of “Finland” and finally found the parish records in St Johannes. I then discovered my grandfather. I was then able to add him and all the relatives that

I could find in the parish record to my family tree. I soon contacted a gentleman who kept detailed records of this area. He introduced me to **Liisa (Karhu)** in May of 2012! My closest living Karhu cousin that I could find. Liisa was able to fill me in on so many details of the village Karhula that I never could have found on my own. (Especially speaking only English and living in the United States.)

My son **Brandon** was able to locate the exact place on google earth (using old maps and charts) where my grandfather was born! He wrote a paper in college, for his Cartology class.

We were so fortunate and blessed that my family was able to travel to Finland this past September. I was given old tre-

asures (books and maps) that will be part of our family forever. I met with both the Karhu’s and the Kropsu’s. With the help of the internet, email and Facebook, I have found my family and my roots. I only wish my father could have lived long enough to hear the stories I now know. (He knew I was searching very hard!)

Alexander Karhu

My grandfather was always so important to me. What he taught me about Finland “the old country”, and his gentle, kind manner will never be forgotten. I wrote a paper on him in school and that is how I learned so much information about his life in Finland and how he arrived here,

and his voyage. My grandfather lived to be 91 years old, so I was blessed to have him in my life for so long. He told me in Finland, the school teachers always told him America was a great country.

He did not come the usual way to the United States, he jumped ship in 1905 in San Francisco, California at the age of 20. He sailed around New Year’s Day from Antwerp, Belgium on the barque “Fennia.” He was just learning to sail then, he had sailed on the North and Baltic seas the previous summer. The voyage across the Atlantic was wonderful, when the winds were right, the Fennia would make 12-15 knots, occasionally 18 knots. The trip around the Cape Horn was not so good. It took one month, and

my grandfather lost a good friend from Karhula Village, during a very bad storm. He went overboard and had heavy boots on, and even though they launched a boat right away, it was too late. The sailors earned an average of \$10 per month. They drank a glass of lemon water each day to keep from getting sick. Early in June they arrived in San Francisco. As the workers unloaded the boat, my grandfather promptly jumped

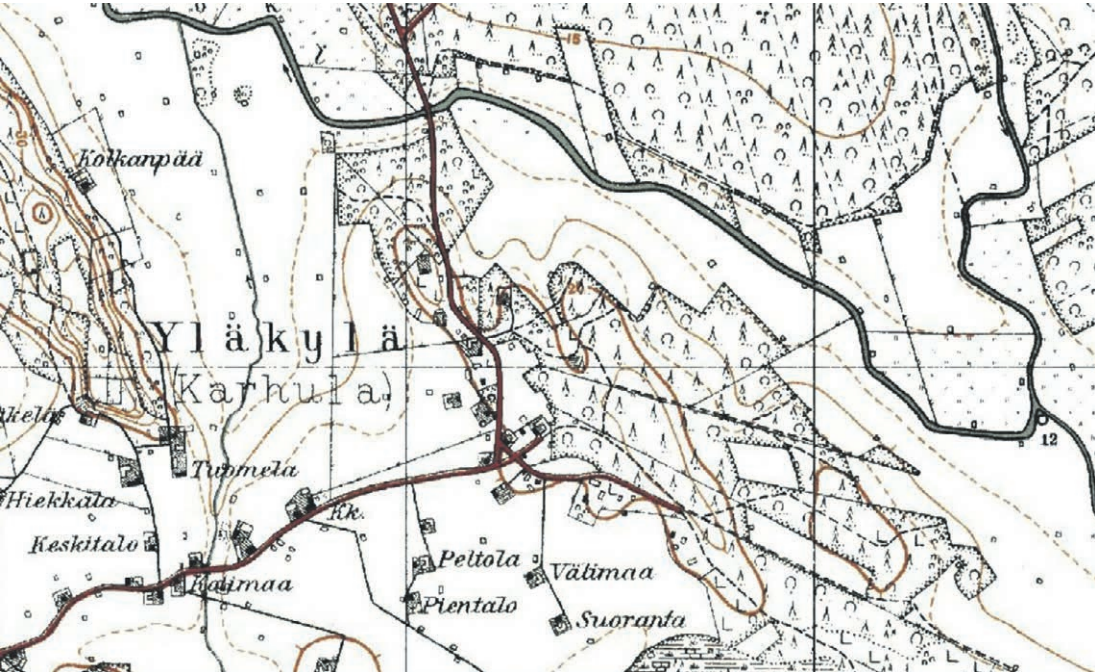
ship. He was not paid the \$60 he had earned (as they paid the sailors when they returned to Europe) and he did not speak a word of English. He moved into a sailor's boarding house and was expected to pay once he found work on a sailing vessel. His first job was on a coastwise ship called the "Sailor Boy." He met my grandmother, who was also from Finland, at a coffee party.

They eventually moved to San Pedro, California when he found a job on a lumber vessel based there. Later he skippered a yacht. During his days sailing, he carried licenses for all oceans as a second mate, and a chief mate for coastwise vessels. My grandparents enjoyed the Finnish community, and often had coffee parties where my grandmother made Finnish pastries. They received the Finnish news-

paper. The Finnish community built my grandparent's wooden house, and it had a sauna of course! My father **Glenn Karhu**, owned a sail boat, and taught us how to sail. Our boat was docked in San Pedro. We all have the love for sailing. When my husband and I married we owned a "catamaran" and loved to sail it with our children. One of my best memories with my grandfather was in 1969, when we crow-

ded into his house to watch the black and white television broadcast the Apollo 11 moon landing. He was routing for us to get on the moon before the Soviet Union did. Now I understand his feelings for Russia, since his family lost their land to Russia. He was never one to complain, but I did know he did not like Russia!

– Elizabeth Bergman –

1:20000 topografinen kartta. (Lähde NLSF, "Karelian Maps".)

Karhulan etäisyys Johanneksesta n. 16 km. Kartat Brandon Bergmanin tutkielmasta *Finding my Great-Grandfather's Birthplace* (2011).

Kertomus merimies Aleksander Karhusta, amerikkalaisesta unelmasta ja suomalaisesta sisusta

Aineistoa saatu Aleksanterin pojantytärtä Elizabeth Bergmanilta. Tiivistänyt Liisa Lehtonen 27.10.2017.

Aleksander Karhu syntyi Johanneksen pitäjässä Karhulan kylässä 22. päivänä toukokuuta 1884 tilalla Karhu no: 6. Koulussa opettaja kertoi lapsille Amerikasta, suuresta maasta, joka oli täynnä mahdollisuuksia. Suomessa elettiin siirtolaisuuden, Amerikkaan lähtijöiden aikaa. Kahdenkymmenen vuoden ikäinen Aleksander halusi merille ja merimiehen ammattiin. Hän oli jo parina edellisenä kesänä purjehtinut Itämerellä ja Pohjanmerellä, kun hän sai työtä nelimastoisella teräsparkkilaivalla **Fennialla**, joka toimi myös koululaivana. Se lähti tammikuussa 1905 Belgian Antwerpenistä määränpäänään San Fransisco.

Fennia rakennettiin Belfastissa, ja se laskettiin vesille vuonna 1892. Raumalainen varustamo osti laivan vuonna 1895, ja vaihtoi sen alkupe- räisen nimen **Goodrich** suomalaisek- si Fenniaksi. Se oli kauppalaiva, ja se purjehti, kuten muutkin suomalaiset kauppalaivat tuohon aikaan, Venäjän lipun alla.

Nelimastoinen teräsparkki Fennia, kantavuus 3700 dwt

Matka yli Atlantin joutui hyvin, kun tuulet olivat sopivia. Fennia pystyi kul- kemaan hyvässä tuulella 14 solmun nopeudella, (Aleksanderin mukaan parhaimmillaan jopa 18). Jouduttiin myös koviin myrskyihin. Kap Hornin kiertäminen oli vaikea tehtävä, ja se kesti kuukauden. Falklandin saarien lähellä sattui kohtalokas onnettomuus huhti- kuussa 1905. Aleksanderin hyvä ystävä putosi mastosta mereen, eikä häntä voitu pelastaa. Kyseessä oli 21-vuotias **Otto Aleksander Juhonpoika Innanen**, joka myös oli kotoisin Karhulasta. Merimies ansaitsi noin 10 dollaria kuussa. He saivat joka päivä juodakseen lasillisen sitruunamehua pysyäkseen terveisin. C-vitamiinin puute aiheuttaa keripukkisairauden, joka purjelaivojen aikakaudella oli valitettavan yleinen.

Kesäkuussa 1905 Fennia saapui San Fransiscoon. Matka oli kestänyt kuusi

kuukautta. Aleksander päätti jättää lai- van, vaikka hänellä olisi ollut saatavia 60 dollaria. Palkka olisi maksettu vas- ta, kun oltaisiin takaisin Euroopassa. Siinä hän sitten oli ilman rahaa, ilman kielitaitoa. Asunto löytyi merimiesten asunto- lasta, siellä hän sai asua luotolla, kunnes löytäisi työtä. Ensimmäinen työpaikka oli rannikkolaiva "Sailor Boy". Merimieslähetyksen kahvitilai- suudessa Aleksander tapasi tulevan vaimonsa **Maria Kropsun**, joka oli tullut Amerikkaan Pohjanmaalta, Haukiputaalta. He avioituivat ja asettui- vat pysyvästi Kaliforniaan Berkeleyhin ja myöhemmin San Pedroom. Aleksander ja Maria viihtyivät pai- kallisessa suomalaisyhteisössä. He pi- tivät kahvikutsuja, joihin Maria leipoi suomalaisia leivonnaisia. Suomalaiset rakensivat talkoilla puusta heidän ta- lonsa, johon tietysti tehtiin myös sauna.

He lukivat myös suomalaisia sanoma- lehtiä. Aleksanterin selkään oli tatuoitu karhu ja sana sisu. Aleksander työskenteli erilaisilla aluksilla. Hänellä oli lisenssi, jolla hän sai toimia valtamerellä laivan päälli- kön kakkosmiehenä ja rannikolla ran- nikkolaivan päällikkönä. Hän myös

välitti perheelleen rakkauden mereen ja purjehtimiseen. Hän oli heille rakas- tava, hyvä isä ja isoisä, joka aina teroitti suomalaisen sisun todellista olemusta ja merkitystä. Aleksander Karhu kuoli Los Angel- esissa 91-vuoden ikäisenä 23. helmikuuta 1976. Hänet on haudattu Los Angelesiin.

Aleksander ja Maria (o.s. Kropsu) Karhu.

Johannes ja DNA: livarin pojat

Johannes-projektin livarin poikia eli I-haploryhmään kuuluvia kantasukuja ovat Kesäläiset ja Puusat.

Heidän esi-isensä matka alkoi n. 60 000 vuotta sitten Afrikasta kohti Lähi-itää. Noin 40 000 vuotta sitten matka jatkui kohti Balkanin niemimaata, jossa jäätien odottelemaan jääkauden sulamista. Jään alettua sulaa 10 000 vuotta sitten matka jatkui kohti pohjoista Saksaan, Tanskaan, Ruotsiin ja sieltä Suomeen. Suomeen saavuttiin 200 jKr. alkaen Länsi-Suomeen Turku – Pori-välille. Näin nykyihmisen katsotaan tulleen Länsi-Suomeen.

Matka jatkui hiljalleen Kokemaen-jokea tai sen vartta pitkin Kanta-Hämeeseen suunnilleen välille Sastamala – Vesilahti – Akaa. Väkeä oli jo runsaasti 500 jKr. Laukon kartanostahan jokin aika sitten löydettiin mm. keihäänkärkiä, jotka olivat 500-luvulta. Tähdennän vielä, että vuosiluvut ovat kuitenkin aika epämääräisiä, varsinkin hyvin kaukaiset. Luvut kuitenkin antavat suuntaa, miten Suomeen on tultu.

Kesäläiset teettivät big Y-testin, ja ainoa samaan Y-16174 -ryhmään kuuluva on Mats Hämäläinen, s. noin1630

Uukuniemellä. Mielenkiintoista on huomata sukunimi Hämäläinen, joka antaa hyvän viitteen, mistä on Uukuniemelle tultu. Kesäläisten kohdalla tilanne on hankalampi, koska sukunimi on syntynyt vasta Johanneksesta. Kesäläisten ja Hämäläisten yhteinen esi-isä voi parhaimmillaan löytyä jopa 1400-luvulta.

Osumataulukko

Kun katsomme osumataulukkoa, niin tilanne avautuu jo paremmin. Osumataulukolla tarkoitetaan siis mutaatioerollisesti läheisiä henkilöitä. Heitä löytyy mm. seuraavilta paikkakunnilta: Vesilahti, Akaa, Messukylä, Orivesi, Kylmäkoski, Hattula ja Sääksmäki. Paikkakunnat ovat siis kaikki kantahämäläisiä.

Koska **Mons Kolmkesse** mainitaan veronmaksajana jo vuonna 1543, Hämeestä on lähdetty jo varhain. Mikään ei viittaa myöskään siihen, että Hämeestä ei olisi tultu Johannekseen melko suoraa reittiä.

I-haplo kartta.

Puusat

Puusien osumataulukosta löytyy kaksi lähintä osumaa: Kalle Eskonpoika Telkkävuori 1680-1764 Sysmä ja Tobias Marcusson Knapila 1796-? Hartola. He ovat Puusien kanssa suhteellisen läheisiä. Yhteinen esi-isä voi löytyä jo 1600-luvulta. Telkkävuori ja Knapila ovat vielä läheisempiä, jopa kirkonkirjojen ulottuvilla, mutta yhteyttä kirkonkirjojen kautta ei ole löytynyt. Heillä kaikilla on myös kolme yhteistä markkeria, joita ei muilta tähän mennessä ole löytynyt.

Mikä heidän yhteytensä voisi olla? Puusista ei Itä-Hämeessä ole tietoa, eikä eteeni heitä ole tullut Hämeestäkään.

Vanhin tieto Puusista Johanneksesta on Pärttyli ja Nuutti Puusa 1559, eli jos he ovat todella Puusien esi-isiä, niin onko Telkkävuoren ja Knapilan esi-isiä lähtenyt Johanneksesta vai ovatko tiet eronneet jo Hämeessä tai matkalla Hämeestä Johannekseen?

Puusien nimen on myös sanottu juontavan Pusista. Ovatko Johanneksen Pusat ja Puusat sukua keskenään? Dna voisi tietysti asian ratkaista. Finland dna -projektista löytämäni Pusat kuuluvat täysin eri haaroihin, joten he eivät ainkaan tule kysymykseen. Näyttää siis aika vahvasti, että Puusat ovat tulleet melko suoraa reittiä Hämeestä Johannekseen ja

Telkkävuoren ja Knapilan esi-isä on lähtenyt Itä-Hämeeseen Kanta-Hämeestä. TIP-etäisyyslaskurin tarkkuuskaan ei ole riittävä asiaa tarkentamaan.

Miksi sitten lähdettiin?

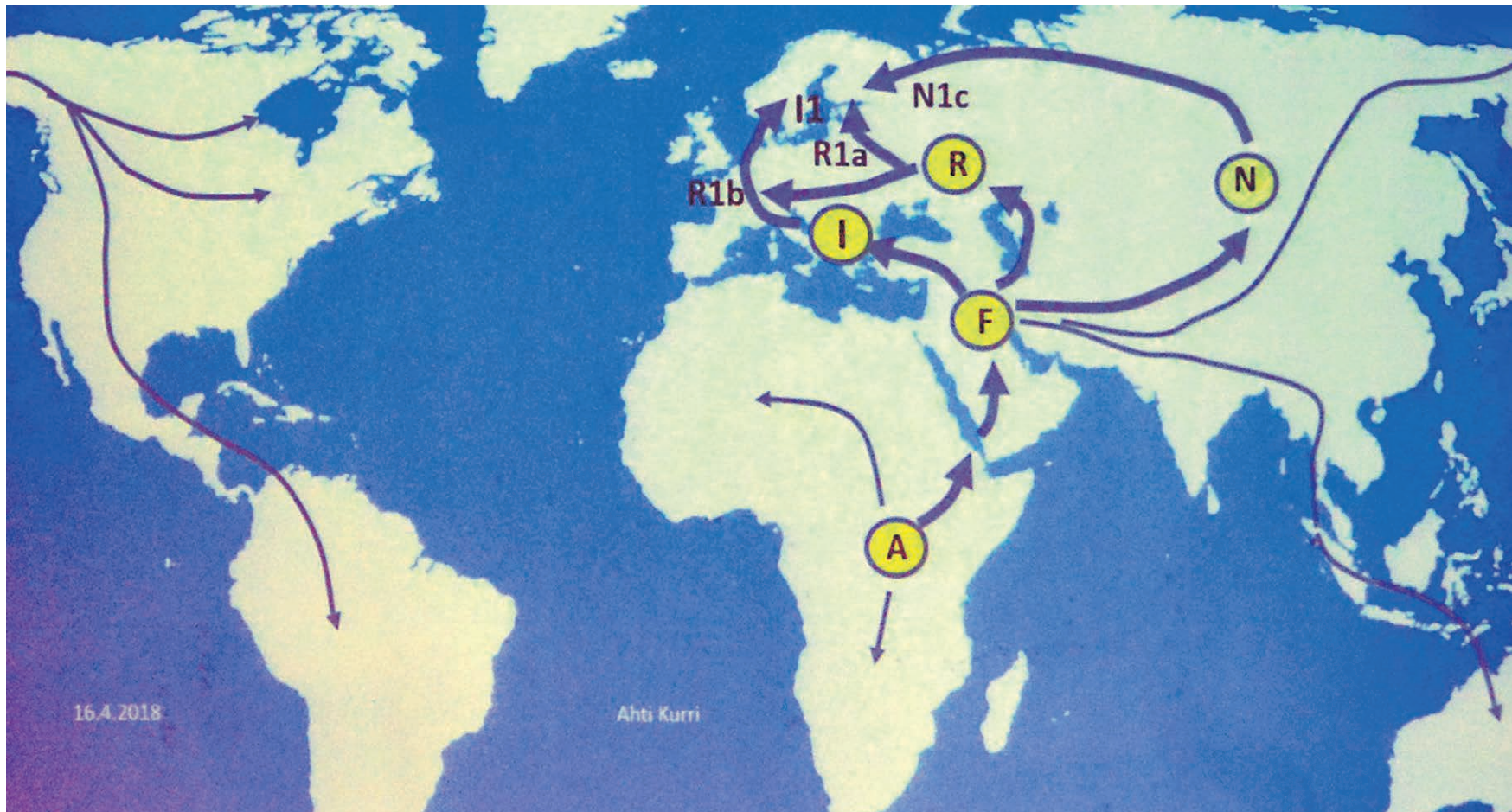
Tottijärveläisen sukututkijan Heikki Koivuniemen mukaan syitä voi olla monia. Elintilasta alkoi olla puutetta. 1400-luvulla Viipurin linnaa laajennettiin pariin otteeseen. Olisiko työn perässä lähdetty? Vesilahden Laukko oli vanhan Kurki-suvun takia tunnettu paikka aina 1300-luvulta lähtien. Postia ja kauppiaita kulki myös Novgorodin suuntaan jo silloin. Seurueet toivat tietoa ja tarvitsivat palveluskuntaa. Vapaaehtoisia seikkailijoita on aina löytynyt. Myös nälänhädät panivat ihmisiä liikkeelle. Mielenkiintoista on myös, että varsinkin Kesäläisten osumataulukosta löytyy monia Hämeestä Karjalankannakselle lähteneitä sukuja.

Olen siis kertonut ajasta, josta ei kirjallisia dokumentteja juurikaan löydy. Dna antaa suuntaa sille, miten esi-isät ovat kenties liikkuneet. Päätelytarkkuus tietysti paranee, mitä enemmän dna-testejä tehdään.

– Markku Komonen –

Geneettisen sukututkimuksen neljä kulmakiveä – olet kooste esivanhemmistasi tuhansien vuosien ajalta

Paimion Karjalaseuran järjestämä luento DNA-testien käytöstä geneettisessä sukututkimuksessa keräsi Paimion kaupungintalolle huhtikuisena maanantai-iltana lähes 70 kuulijaa. Heistä noin puolet oli jo testattu, toinen puoli tuli kuulemaan mitä hyötyä testistä olisi.

Noin 98 % Suomen nykymiehistä kuuluu johonkin Suomen neljästä yleisimmästä haploryhmästä N, I, R1a, R1b. Kartasta näkyvät myös kulkureitit Afrikasta tänne. Kuva: Ahti Kurri.

Luennoitsijaksi pyydetty, maanlaajuisesti tunnettu alan harrastaja **Ahti Kurri** on mm. Karjala-DNA -projektin toinen administraattori, Hiitolan Kurkijoki -sukututkimuspiirin vetäjä ja Kurkijoki-Seuran puheenjohtaja. Hänen DNA-kotisivunsa ovat viidessä vuodessa keränneet yli 300 000 kävijää. Ahti Kurri kertoi olevansa tavallinen sukututkija, joka on perehtynyt oman harrastuksensa yhteydessä DNA-sukututkimuksen teoriaan. Hänen kansanomaiset luentonsa ovat suosittuja. Kurri on ”kolmenvartin karjalainen” — kolmen isovanhemman juuret ovat Kurkijoella ja sen ympäristössä, suora äitilinja taas on Ikaalisista, tunnettu jo 1700-luvun alkuvuosilta.

Ahti Kurri, kuvaaja: Sari Scimone.

Geneettinen sukututkimus ja testaus – mistä on kyse?

Paimion Karjalaseuran puheenjohtajan **Jaana Hörkön** alustuksen jälkeen Kurri kertoi aluksi tiivistetysti DNA-sukututkimuksesta. Se perustuu sylkitai poskisolunäytteestä tehtyyn testiin, mikä on kenen tahansa tehtävissä kotoa käsin, kohtuuhintaan. Testi ”näkee menneisyyteen”; kertoo henkilön esihistoriasta, juurista geneettiseen Aatamiin ja Eevaan asti. Sillä löytää geenisukulaisia, ja tuloksissa annetaan ennuste siitä, kuinka läheistä sukua vertailussa löytynyt DNA-sukulainen on. Testaus ei ole perinteisen sukututkimuksen vaihtoehto eikä piirrä sukupuita valmiiksi.

Se voi kuitenkin vahvistaa tai kumota perinteisen sukututkimuksen tietoja, sekä tukee perinteistä sukututkimusta antaen vinkkejä siitä, missä sukua on aikanaan ollut. Testi ei ole kiinnostunut eikä paljasta mitään geneettisesti arkaluontoista eikä selvitä perinnöllisiä sairauksia tai geenien vaikutuksia ihmisiin (sellaisiakin testejä löytyy).

Neljä kulmakiveä

Lapsen perimä tulee aina puoliksi isältä, puoliksi äidiltä. Kukin geeni kopioituu satunnaisesti, ”arpomalla”. Satunnaisuus ilmenee selvästi, kun verrataan sisarusia toisiinsa. Sisaruksilla on vain noin puolet samanlaisia geenejä, poikkeuksena identtiset kaksoset, joilla on täysin sama perimä.

Poikkeus vahvistaa säännön: satunnaisperimässä on kaksi poikkeusta: poika saa Y-kromosominsa AINA isältään ja lapsi (sekä tyttö että poika) saa solujensa mitokondriot AINA kopiona äidiltään. Näin DNA-testillä voidaan tutkia suoraa isälinjaa ja suoraa äitilinjaa geneettiseen ”Aatamiin” ja ”Eevaan” asti.

Geneissä tapahtuu satunnaisesti kopioitumisvirheitä, mutaatioita. DNA-testit tutkivat mutaatioita, jotka ovat sukuhaaran ”korvamerkki”. Sen perusteella kyetään päättämään, mihin isä- ja äitilinjaan testin tehnyt ihminen kuuluu. Kun testejä toisiinsa verrattaessa löytyy henkilöitä, joilla on samat mutaatiot, voidaan todeta, että heillä on yhteinen esi-isä tai -äiti joko lähihistoriassa tai jopa tuhansien vuosien takana. Mutaatioiden perusteella tutkijat pystyvät myös hahmottamaan eri haploryhmien, klanien, vaellusreitit maapallolla.

DNA-testi tunnistaa sukulaisten yhtenevän perimän. Tämä on lähtökohta kokonaisperimää tutkivassa FamilyFinder (”serkkuhaku”) -tyyppisissä testeissä. Kuinka paljon yhteistä perimää on, ennustaa kuinka läheistä sukua testatut ovat toisilleen. Yhteinen perimä laimenee sukupolvesta toiseen, joten mitä enemmän on yhteistä perimää, sitä läheisempiä sukulaisia ollaan.

Ei avaruustiedettä

Ahti Kurrin mukaan geneettisen sukututkimuksen harrastajan ei tarvitse olla

geneetikko, biologi tai lääkäri, mutta joitakin keskeisiä asioita on hyvä ymmärtää. Kurrin kansanomainen esitystapa avasi maallikolle niin solurakenteen kuin geenit ja kromosomitkin.

Ihmisessä on lukematon määrä soluja. Solun sisällä ovat tumaja soluneste, jossa tumaja kelluu. Ihmisen tumassa on 23 kromosomiparia, joista toinen on isältä, toinen äidiltä. 22 ensimmäistä, autosomaalikromosomiparit, määrittelevät ihmisen perinnölliset ominaisuudet. 23. pari on sukupuolikromosomi, joka määrittää onko tuleva lapsi tyttö (XX) vai poika (XY).

Kromosomi koostuu kaksisäikeisestä kierteisestä DNA-rihmasta, joka aukaisutuna voi pisimmillään olla jopa kahden metrin mittainen. Rihmaa voidaan verrata kierreportaisiin, joiden poikki puut, emäsparit, ovat perimän kannalta oleellinen rakenne – niistä koostuvat geenit. Geeni – ihmisellä noin 25 000 – on tarkassa kohdassa DNA-rihmaa sijaitseva tikapuiden pätkä. Kullakin geenillä on tietty, tarkasti määritelty tehtävä. Solu käy lukemassa geneistä muodostuvaa ”reseptikirjaa”, kun sen on määrä tehdä jotain. Ohjeet on kirjoitettu emästen järjestykseen ja emäsparin perättäisten toistokertojen määrään geenissä.

Geenit muodostavat vain pienen osan DNA-rihmaa. Geneettinen sukututkimus ei ole kiinnostunut siitä, onko tutkittava kohta geeni vai merkityksettömämpi DNA-rihman kohta. Tutkinnan kohteena ovat kohdat, joiden tiedemiehet tietävät olevan alttiita mutaatioille – ne kertovat eniten näytteen antajan sukupuusta haaroineen.

SNP-mutaatiot (yksittäisen emäsparin emäs muuttuu toiseksi, kun ”geeni” kopioituu vanhemmalta lapselle) määrittävät, mihin maapallon isä- tai äitilinjaan ja sen poika- tai tytähaarahan näytteen antaja kuuluu. Äitilinjaa testeissä tutkitaan vain SNP-mutaatioita ja täydellisimmässä testissä kohteena on mitokondrion ”DNA-rengas” kokonaisuudessaan.

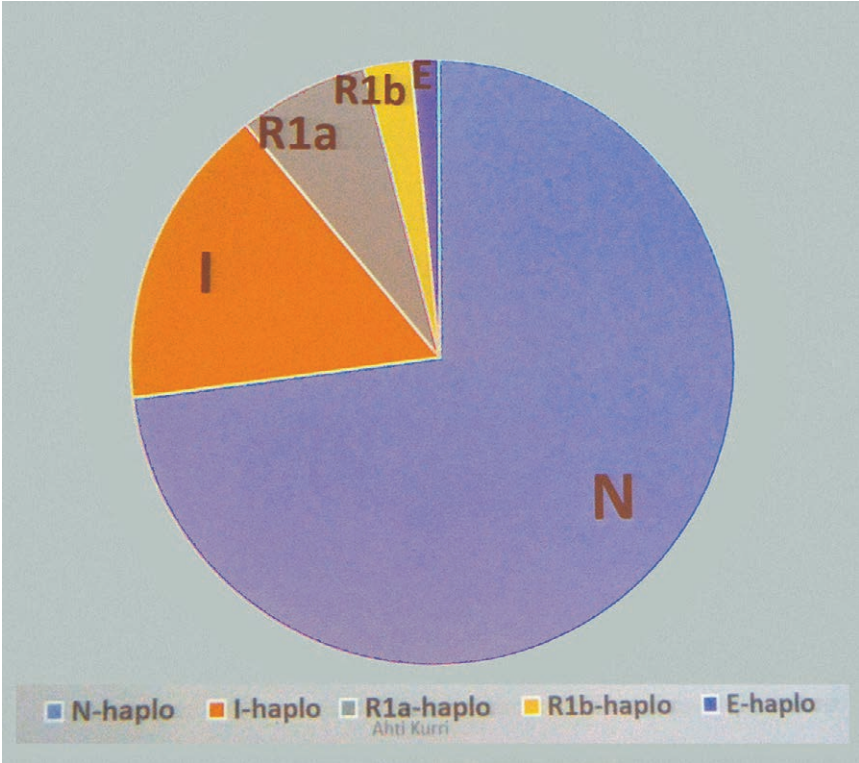
Isälinjan testeissä tutkitaan myös tiettyissä Y-kromosomin DNA-tikapuitten kohdissa (”markkereissa”) tapahtuneita emäsparien toistokertojen muutoksia, STR-mutaatioita. Niistä perustestit päättelevät testatun miehen haploryhmän (jonka SNP-testit varmistavat). Kun verrataan kahden löytyneen ”sukulaismiehen” testituloksia toisiinsa, toistokertojen määrän vertailu heidän tuloksissaan ennustaa, kuinka monta sukupolvea on kulunut siitä, kun näiden ”osumien” viimeinen yhteinen esi-isä eli. Mutaatioiden perusteella siis ihmiskunta voidaan jakaa sukuhaaroihin eli haploryhmiin, klaaneihin.

Esihistoriaa ”Aatamista” ja ”Eevasta” alkaen

Geneettisessä sukututkimuksessa lähdetään tiedemiesten jakamasta oletuksesta – ei sitä epäilläkään – että nykyihmisen esivanhemmat asuivat Afrikassa. Kaikkien nykyisten elävien miesten yhteinen esi-isä –geneettinen Aatami – eli noin 70 000 vuotta sitten. Kaikkien nykyisten yhteinen esiäiti – geneettinen Eeva – eli Afrikassa jo noin 200 000 vuotta sitten. Ilmeistä siis on, että Aatami ja Eeva eivät olleet pariskunta. He eivät myöskään olleet ainoat ihmiset maapallolla, mutta vain Eevasta alkanut suora äitilinja ja Aatamista alkanut suora isälinja ovat jatkuneet tähän päivään, nykyihmiseen asti.

Afrikassa elänyt nykyihminen lähti asuinseudultaan Kenian savannilta liikkeelle noin 60 000 vuotta sitten, mahdollisesti jo aikaisemmin. Osa Aatamin ja Eevan jälkeläisistä jäi Afrikkaan ja jakaantui siellä sukuhaaroiksi – he ovat afrikkalaisten esivanhempia. Luonnonolosuhteiden (ilmasto, ravinnonsaanti) muututtua suotuisiksi Aatamin ja Eevan jälkeläiset tulivat ensin Lähi-itään ja lähtivät sieltä valloittamaan maailmaa.

ISÄHAPLOT SUOMESSA. N = 73 % I = 16 % R1a = 7 % R1b = 2,5 % E = 1,5 %

Miesten migraatio, haploryhmät (isälinjat, klaanit) Suomessa

Tiedemiehet ovat antaneet haploryhmille kirjaintunnuksia (A, B, C, D...). Isä- ja äitilinjalla on omat haploryhmänsä, jotka samakirjaimisesta tunnuksesta huolimatta eivät ole yhteydessä toisiinsa. Sekaannusten välttämiseksi haploryhmät on lisäksi nimetty henkilönimen (suomalaisittain esim. Helena, Niilo) mukaan. Suomen miesten neljä yleisintä haploryhmää ovat N, I, R1a ja R1b. Näiden ryhmien yhteinen esi-isä on nimetty Filemoniksi (F). Filemon eli Lähi-idässä noin 45 000 vuotta sitten. Enemmistö Suomen nykymiehistä kuuluu haploryhmään N, ”Niilon poikiin”. Pääasiassa he ovat tulleet Suomen kammarille Itä-Aasian kautta. Osa Niilon pojista kuuluu Baltian kautta tulleseen alaryhmään, jota edustavat mm. johannekselaiset Hörköt.

I-haploryhmän esi-isä, ”Iivari”, syntyi Balkanilla noin 25 000 vuotta sitten. (Lue myös Markku Komosen artikkeli Johannes ja DNA: Iivarin pojat viereiseltä sivulta) Perinteisen sukututkimuksen tulokset esitetään usein sukupuun muodossa, lähtöhenkilönä joku esi-isistä tai –äideistä tai molemmat, jos heidän tiedetään. Myös haploryhmistä voidaan rakentaa erilaisia sukupuuta: lähtöhenkilö voi olla Aatami tai vaikka Niilo, josta esimerkkinä on Georg Dunkelin laatima ns. Dunkelin puu, joka on muutaman kerran ollut esillä Johannekselaisenkin sivuilla. Puun haarat ovat kasvaneet viime aikoina niin reheviksi, että on siirrytty kuvaamaan puun oksastoa haaroittain eikä puuta enää päivitetä.

Naismigraatio, äitilinjat Suomessa

Suomen naiset ovat länsieurooppalaisempia kuin suomalaiset miehet. Laajimmalle (n. 40 %) Suomessa levinnyt äitilinja on H, ”Helenan tyttäret”, joka on yleisin myös Euroopassa. Toiseksi eniten, noin joka viides, suomalaisnaisista kuuluu naishaploon U, ”Ursulan tyttäriin”. U-haploryhmä poikkeaa H:sta siten, että se on huomattavasti harvinaisempi Euroopassa ja erittäin yleinen, yli 50 %, saamelaisien keskuudessa.

(Lounais- ja etelärannikko lukuun ottamatta koko nykyisen Suomen alue oli saamelaista asuin aluetta. Saamelaisten uudisasukkaiden paineessa saamelainen asutus sulautui pääväestöön eteläisessä Suomessa. https://www.samediggi.fi/wp-content/uploads/2016/07/saamelaisetsuomi.pdf.)

Äitilinjat Suomessa kirjavampi määrä kuin isälinjat, ja esim. Suomen kolmanneksi yleisin naisten haploryhmä, W (10%), on sekin Suomessa yleisempi kuin Euroopassa keskimäärin.

Neandertalin ihminen ja nykyihmisen muinais-DNA

Afrikasta lähdettyään nykyihminen (Homo Sapiens) kohtasi Euroopassa jo kauan asuneen Neandertalin (ja Denisovan) ihmisen. Vasta 2010-luvulla on pystytty todistamaan, että nykyihminen ja Neandertalin ihminen kykenivät lisääntymään keskenään. DNA-testit ovat osoittaneet, että nykyihmisessä on Neandertalin ihmisen perimää 1–4 prosentin verran, sekä saman verran myös Denisovan ihmiseltä. Neandertalin ihminen katosi Euroopasta jo noin 30 000 vuotta sitten. Huomattavaa on, että afrikkalaisilla ei ole Neandertalin perimää.

Joistakin muinaislöydöistä on onnistuttu saamaan DNA-näyte esim. hampaasta tai luusta. Niitä tutkimalla on kuva

Johanneksen isä- ja äitilinjaisten testien määrä Karjala DNA -projektissa vuoden 2017 loppupuolella; luovutetun alueen pitäjistä kuudenneksi eniten teetettyjä isä- ja äitilinjaa testejä. Kuvalähde: Ahti Kurri.

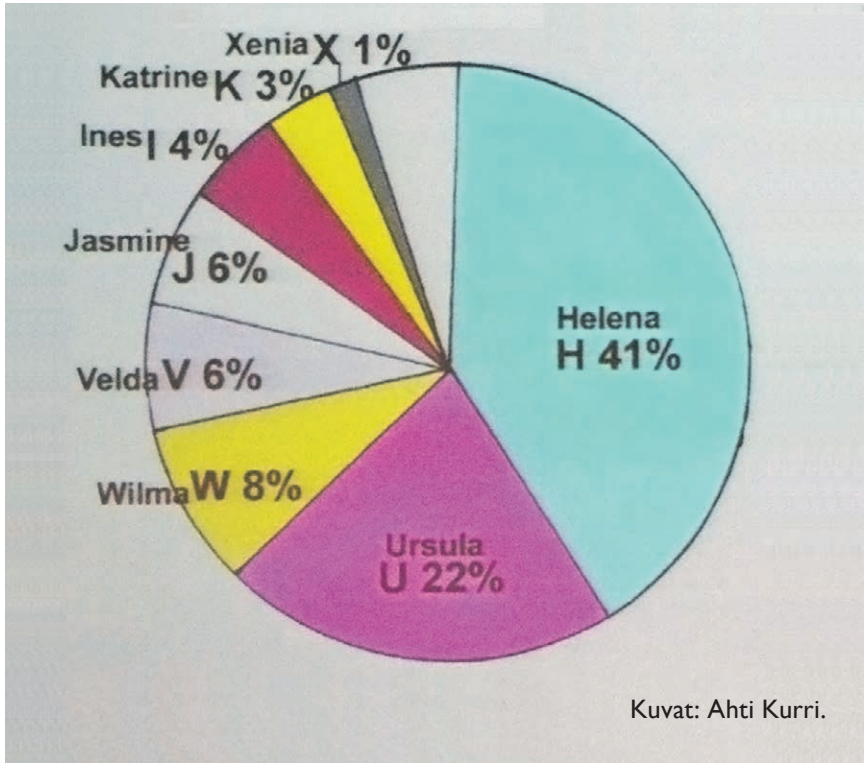
	Pitäjä	Yht	I	Ä		Pitäjä	Yht	I	Ä		Pitäjä	Yht	I	Ä
1	Säkkijärvi	25	15	10	19	Viipuri	14	11	3	37	Joutseno	4	4	-
2	Parikkala	25	15	9	20	Salmi	13	9	4	38	Korpiselkä	4	4	-
3	Kurkijoki	23	19	4	21	Valkjärvi	12	6	6	39	Käkisalme	4	4	-
4	Muolaa	23	13	10	22	Lappee/LPR/Laur.	11	8	3	40	Harlu	3	1	2
5	Sakkola	23	14	9	23	Kirvu	9	5	4	41	Kaukola	3	2	1
6	Johannes	22	16	6	24	Kitee	9	6	3	42	Seiskari	3	1	2
7	Jaakkima	21	13	8	25	Räisälä	9	8	1	43	Pälkjärvi	2	2	-
8	Jääski	21	18	3	26	Suojärvi	9	5	7	44	Vehkalahti	2	2	-
9	Hiitola	19	14	5	27	Impilahti	8	5	3	45	Äyräpää	2	2	-
10	Uusikirkko	19	11	8	28	Kitee	8	6	3	46	Heinjoki	1	1	-
11	Sortavala	18	15	3	29	Ruokolahti	8	7	1	47	Kanneljärvi	1	1	-
12	Rautjärvi	17	15	2	30	Suistamo	8	6	2	48	Soanlahti	1	-	1
13	Pyhäjärvi Vpl	16	14	2	31	Tohmajärvi	8	6	2		Vahviala	1	1	-
14	Koivisto	15	10	5	32	Uukuniemi	8	5	3					
15	Metsäpirtti	15	11	4	33	Virolahti	8	5	3		Inkeri			
16	Antrea	14	8	6	34	Kuolemajärvi	8	4	4		Aunus			
17	Ilomantsi	14	8	6	35	Ruskeala	6	4	2		= joitakin			

eri alueiden asukkaiden alkuperästä ja asuttamisen aikataulusta täsmennyntä. Eurooppalaiset ovat kolmen ihmisryhmän sekoitus: metsästäjä-keräilijöiden, maanviljelijöiden sekä jamnojen. Koilliseurooppalaisissa, mukaan lukien suomalaiset, on todettu lisäksi erikoinen aasialainen ”komponentti”. Suomessa on muinais-DNA:ta onnistuttu saamaan Isonkyrön Levälähdan vesikalmistosta (ajoittuu ajalle noin 400–800 jKr.) sekä Valkeakosken vainajasta (noin 1000 jKr.).

Eri testit ja niiden käyttömahdollisuudet

Suomalaiset testaavat eniten Family Tree DNA -yhtiön (FTDNA) testeillä. Family Tree DNA sekä muut alan isot toimijat ovat amerikkalaisia, joten asiointikieli on englanti. Jos kieli tuottaa hankaluutta, Kurrin ohje on: ”Laittakaa

ÄITIHAPLORYHMÄT SUOMESSA.

Kuvat: Ahti Kurri.

Äitilinjien ympyrä pohjautuu Kalevi Wiikin kirjan ”Mistä suomalaiset ovat tulleet” tietoihin (suomalaisista tehtyjen akateemisten tutkimusten tuloksiin).

lapsenlapset hommiin, niin ne osaa sekä englantia että tietokonetta ihan riittävästi.” Hyvässä lykyssä nuoremmatkin kiinnostuvat juuristaan.

Kolme perustestit ovat isälinjan testi (Y-DNA), äitilinjaa testi (mtDNA) ja kokonaisperimän testi (serkkuhaku, Family Finder FF). Suoran isälinjan testi voidaan tehdä vain miehille, koska naisilla ei ole Y-kromosomia. Äitilinjaa testi ja serkkuhaku voidaan tehdä sekä miehistä että naisista. Testitulokset säilyvät FTDNA:n tietokannassa 25 vuotta. Tavanomaisen testien käyttötarkoituksen lisäksi nimipohjaiset sukuseurat voivat hyödyntää testejä selvittääkseen esimerkiksi mitkä samannimiset suvut ovat oikeasti sukua keskenään.

DNA –projekti. Projekti on tarkoitettu niille DNA-harrastajille, joiden juuret johtavat Luovutettuun Karjalaan ja sen tarkoituksena on lisätä DNA-sukututkimusharrastusta yleensä ja erityisesti Luovutetun Karjalan sukuihin kuuluvien keskuudessa. Kun ryhmässä kertyy keskitetysti tulostietoa yksittäisten jäsenten (tai sukujen) DNA-tuloksista, on mahdollista että samalla syntyy uutta kokonaisnäkemystä alueen sukujen yhteyksistä ja asut-tamissuunnista. Projektilla on omat web-sivut tuloksia varten. Facebookissa on Karjala DNA -keskusteluryhmä jäsenille ja nimenomaan Luovutetun alueen näkökulmasta DNA-sukututkimuksesta kiinnostuneille.

DNA –projekti. Projekti on tarkoitettu niille DNA-harrastajille, joiden juuret johtavat Luovutettuun Karjalaan ja sen tarkoituksena on lisätä DNA-sukututkimusharrastusta yleensä ja erityisesti Luovutetun Karjalan sukuihin kuuluvien keskuudessa. Kun ryhmässä kertyy keskitetysti tulostietoa yksittäisten jäsenten (tai sukujen) DNA-tuloksista, on mahdollista että samalla syntyy uutta kokonaisnäkemystä alueen sukujen yhteyksistä ja asut-tamissuunnista. Projektilla on omat web-sivut tuloksia varten. Facebookissa on Karjala DNA -keskusteluryhmä jäsenille ja nimenomaan Luovutetun alueen näkökulmasta DNA-sukututkimuksesta kiinnostuneille.

	Pitäjä	Yht	I	Ä		Pitäjä	Yht	I	Ä		Pitäjä	Yht	I	Ä
1	Säkkijärvi	25	15	10	19	Viipuri	14	11	3	37	Joutseno	4	4	-
2	Parikkala	25	15	9	20	Salmi	13	9	4	38	Korpiselkä	4	4	-
3	Kurkijoki	23	19	4	21	Valkjärvi	12	6	6	39	Käkisalme	4	4	-
4	Muolaa	23	13	10	22	Lappee/LPR/Laur.	11	8	3	40	Harlu	3	1	2
5	Sakkola	23	14	9	23	Kirvu	9	5	4	41	Kaukola	3	2	1
6	Johannes	22	16	6	24	Kitee	9	6	3	42	Seiskari	3	1	2
7	Jaakkima	21	13	8	25	Räisälä	9	8	1	43	Pälkjärvi	2	2	-
8	Jääski	21	18	3	26	Suojärvi	9	5	7	44	Vehkalahti	2	2	-
9	Hiitola	19	14	5	27	Impilahti	8	5	3	45	Äyräpää	2	2	-
10	Uusikirkko	19	11	8	28	Kitee	8	6	3	46	Heinjoki	1	1	-
11	Sortavala	18	15	3	29	Ruokolahti	8	7	1	47	Kanneljärvi	1	1	-
12	Rautjärvi	17	15	2	30	Suistamo	8	6	2	48	Soanlahti	1	-	1
13	Pyhäjärvi Vpl	16	14	2	31	Tohmajärvi	8	6	2		Vahviala	1	1	-
14	Koivisto	15	10	5	32	Uukuniemi	8	5	3					
15	Metsäpirtti	15	11	4	33	Virolahti	8	5	3		Inkeri			
16	Antrea	14	8	6	34	Kuolemajärvi	8	4	4		Aunus			
17	Ilomantsi	14	8	6	35	Ruskeala	6	4	2		= joitakin			

– Ahti Kurrin luennon pohjalta koostaneet Marjatta Haltia ja Sari Scimone –

Lisätietoa:

Karjala DNA -projektin web-sivut: https://www.familytreedna.com/groups/karjaladna/about/background Karjala DNA -projektin Facebook-keskusteluryhmä: https://www.facebook.com/groups/289343341255121/ Ahti Kurrin DNA-kotisivut: https://www.kurrinsuku.net/3

KIEHTOVA ARABIEMIRAATTIEN DUBAI

Matka Yhdistyneiden Arabiemiraattien asukasmäärältään suurimpaan kaupunkiin Dubaihin vie kohteeseen, jossa lähes kaikki on maailman suurinta: maailman korkein rakennus, maailman suurin suihkulähde, laajin ostoskeskus, suurin tekosaari ja suurin kukkapuutarha. Kaupunki on täynnä erikorkuisia ja -muotoisia pilvenpiirtäjiä ja moskeijoita minareetteineen. Leveillä, kahdeksankaistaisilla moottoriteillä ajellaan luksusautoilla. Hotellit ovat viiden tähden hotelleja. Löytyypä sieltä seitsemän tähden hotellikin. Päivät ovat aurinkoisia ja kuumia. Kaupunki on erittäin puhdas ja siisti. Suuria kukkaistutuksia on kaikkialla. Moskeijoista kaikuvat rukouskutsut viisi kertaa päivässä. Paikan kulttuuri tupsahti vastaan heti hotelli-huoneen yöpöydän laatikkoa avatessa. Siellä oli rukousmatto siistissä pakkauksessa.

Uljaita pilvenpiirtäjiä ja Persianlahden rannikon helmi Burj Al Arab-hotelli.

Kohteena eksoottinen Dubai

Suora lento Helsingistä kestää hieman yli kuusi tuntia. Dubain lentokenttä on lähellä kaupunkia. Lentoterminaali on valtavan suuri. Toiseen terminaaliin kuljetaan junalla passintarkastukseen. Kaupungin siluettista erottuu maailman korkein rakennus **Burj Khalifa**. Sen korkeus on 828 m. Rakennus kapenee ylöspäin, ja sitä ympäröivät lukuisat pilvenpiirtäjät. Dubai on seitsemän **Arabiemiraatin** suurin kaupunki. Sen naapureina ovat **Iran** ja **Oman**. Kaupunki levittäytyy 30 km:n matkalle Persianlahden rantaa pitkin. Pääkatu on moottoritie **Sheikh Zayed Road**. Se jatkuu aina emiraattien pääkaupunki Abu Dhabiin asti. Dubai on rakennettu aavikolle, jossa ennen asuivat beduiinit. Rakentaminen on nykyisin kiivasta. Rakennustyömaiden nostokurkia on joka puolella. Kaupunki laajenee myös sisämaahan sekä merelle päin. Asukkaita on 2,1 miljoonaa, joista 80 % on ulkomaalaisia. Uskontona on islam ja valtaosa asukkaista on muslimeja. Kielinä ovat arabia ja englantia. Kaupunki on täynnä siirtotyöläisiä Intiasta, Pakistanista, Filippiineiltä ja Bangladeshista. Heidän huonoihin elinolosuhteisiinsa ovat puuttuneet ihmisoikeusjärjestöt; heillä ei ole kansalaisoikeuksia. Uskonto vaikuttaa pukeutumiseen, ruokailuun, alkoholin käyttöön ja ankaraan lainsäädäntöön, joka perustuu Koraaniin. Dubain hallitsija on šeiikki **Mohamed**. Hän on samalla Yhdistyneiden Arabiemiraattien varapresidentti ja pääministeri. Dubain rikkaudet eivät johdu öljystä, vaan vapaasatama-alueesta ja kasvavasta matkailusta. Veroja ei makseta ja öljytulot muodostavat vain 2 % bruttokansantuotteesta. Valtio omistaa yli puolet maan öljyvaroista.

Tutustuminen kaupunkiin

Kaupunkiin tutustumisen aloitin tyttäreni kanssa kipuamalla kaksikerrosbussin yläkertaan. Bussilla voi kiertää kolme erilaista reittiä ja jäädä pois missä haluaa ja tulla taas kyytiin. Näin saa kaupungista kokonaiskäsityksen ja samalla voi katsella paikkoja, joihin haluaa tutustua lähemmin. Hyvän kielitaidon omaava tyttäreni on mitä parhain matkakumppani. Hän opiskeli matkaa varten arabiaa ja sitä käyttäessään aiheuttaa hämmästyneitä ilmeitä ja saa

sitten palkkioksi hymyn. Metro kulkee viivasuoralla radalla korkealla maanpinnan yläpuolella. Metrossa oli erikseen vaunut miehille ja naisille. Taksin käyttö on halpaa, ja sitä käytimme paljon. Kaupungin asukkaat liikkuvat omilla hienoilla autoillaan, joiden vallitseva väri oli vaalea. Merkillistä oli, että ei käytetä osoitteita, vaan siellä suunnitellaan rakennusten nimien perusteella. Lyhyitä veneretkiä voi tehdä ja seilata Dubainlahden yli vanhaan kaupunkiin ja käydä kulta- ja maustebasaareissa. Dubai on takuvarma aurinkopaikka.

Pohjoismaalaisen henkilön ei kannata matkustaa Dubaihin heinä-elokuussa, koska lämpötila silloin saattaa nousta yli 40 asteen. Dubai Marinassa on kauniit hiekkarannat, mutta mereltä tuleviin hyökyaaltoihin tulee suhtautua kunnioituksella. Hotellissa oli käytössämme kolme uima-allasta ja kaksi poreallasta. Sinä päivänä, jolloin lähdimme rannalle, siellä liehuivat punaiset liput. Uinti oli kielletty, siitä pitivät huolen tarkkasilmäiset valvojat. Auringon ottaminen paahtavassa helteessä oli lähes mahdollista. Rannalta voi ihailla lähellä ole-

vaa seitsemän tähden hotellia Burj Al Arabia. Purjeen muotoinen 321 metriä korkea hotelli on rakennettu keinotekoiselle saarelle. Tämä ”Arabien torni” on kaupungin tunnetuin maamerkki. Sen huipulta työntyy esiin helikopterikenttä.

Maailman laajin ostoskeskus Dubai Mall ja suurin suihkulähde Dubai Fountain

Dubai on ostosparatiisi. Hotellista oli ilmainen kuljetus aivan keskustassa sijaitsevaan maailman laajimpaan ostoskeskukseen. Siellä on yli 1200 erilaista liikettä. Tavara on laadukasta, ja sitä on kaikkien makuun. Merkkiliikkeitä riittää loputtomiin. Se on suosittu ajanviettopaikka, jossa saattoi kierrellä koko päivän myöhäiseen iltaan asti. Perjantai on islamilaisten pyhäpäivä. Silloin näki ostoskeskuksessa arabiperheitä lapsineen. Arabimiehet ovat pukeutuneet nilkkapituihin, vitivalkoiseen kaapuun. Päässä on joko punavalkoruutuinen tai valkea taiteltu huivi, jota pitää paikallaan musta punosnauha. Nuoremmilla oli päässä lippalakki. Paljaassa jalassa ovat sandaalit. Naiset ovat pukeutuneet mustaan nilkkapituihin kaapuun ja päässä on musta huivi. Huivi saattoi jättää kasvon paljaksi tai näkyviin vain silmät. Huivilla voi peittää koko kasvon, jolloin ruokaillessakaan sitä ei otettu pois. Huivin reunaan kohottamalla ruokailu onnistui. Useasti näimme naisia, joiden kaavun alta vilahtelivat länsimaiset farkut ja lenkkarit. Lapset oli puettu länsimaiseen tapaan. Arabinaiset eivät käy töissä, vaan päivät kuluvat lasten kanssa ostoksia tehden. Rikkaat miehet kustantavat kaiken. Erään liikkeen myyjä kertoi liikkeen vuokrasta. Vuoden vuokra voi olla runsaat miljoona euroa. Aivan uskomatonta, mutta varakkaita ostajia on paljon. Muutakin

Kirjoittaja Miracle Gardenin kukkapuutarhassa.

viihdykettä paikasta löytyy, mm. akvaario ja luistintrata. Illan pimetessä maailman korkeimman rakennuksen äärellä olevassa maailman suurimmassa suihkulähteessä alkaa elämyksellinen 6000 valon vesi- ja valoshow. Valaistut vesipatsaat "tanssivat" musiikin tahdissa nousten jopa 150 metrin korkeuteen. Samanaikaisesti erilaiset ja eriväriset valot vaihtuvat maailman korkeimmas-
sa rakennuksessa. Kuunsirppi taivaalla on täällä kellahtanut selälleen. Ihmisiä on valtavasti ja koko kaupunki kylpee valaistuksessa. Tämä toistuu useamman kerran illan aikana.

Miracle Garden, ihmeellinen puutarha ja retki aavikolle

Taksilla ajelu oli halpaa. Päätimme lähteä tutustumaan ihmeelliseen kukkapuutarhaan, jonne oli matkaa runsaat 30 km. Alue on kooltaan 7 ha ja siellä on yli 109 miljoonaa istutettua kukkaa. Alueella on kukkien peitossa olevia taloja, **Mikki Hiiri**, suuria lintuja, muurahaisia, kukkaportteja ja normaalin kokoinen lentokone kukkien peittämänä. Kukkamuodostelmia on jos jonkinlaisia, ja ne vaihtuvat vuodenaikojen mukaan. Täälläkin voisi viettää koko päivän. Varmaankin vesijärjestelmässä on ollut valtava työ. Vesi otetaan ja suodatetaan merestä. Avvikko on saatu kukoistamaan sananmukaisesti. Teimme myös retken katsomaan

Haukkametsästys on valittu Unescon aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon v. 2010.

auringonlaskua aavikolla. Sinne ajeltiin vajaa tunti. Perillä meille tarjoiltiin arabialaista kahvia taateliin kera. Hiekkaa oli joka puolella, ainoastaan pieniä ruohotupsuja kasvoi siellä täällä. Halukkaille oli tarjolla kamelirastastusta pienen ympyrän verran. Beduiiniltassa voi kuvitella, millaista siellä olisi asua. Arabimies piteli ketjun päässä olevaa haukkaa. Käsivarrella laitettiin suojus, ja haukka tuli siihen istumaan silmät peitettyinä. Haukkoja on käytetty metsästykseen. Hiekalle oli aseteltu tynnyjä

istumista varten. Aurinko alkoi laskea, katosi lopulta kokonaan ja alueelle sytytettiin valot. Dubaissa on paljon nähtävää; tosin välimatkat joihinkin kohteisiin ovat pitkiä. Viikossa ei ehdi kovin paljon nähdä, mutta kaikki nähtävölkikin tosi erikoista ja omasta kulttuuristamme poikkeavaa. Hiekka-aavikosta on noussut upea kaupunki, joka laajenee koko ajan. Missä muualla maailmassa tehdään tekosaaria? **Palm Jumeirah** on merta täyttämällä rakennettu kolmen palmunmuotoisen saaren rypäs. Toinen rakenteilla oleva on **The World**. Se on tekosaarista rakennettu maailmankartta. Helikopterista katsoen se on varmasti vaikuttava näky! Kaupunki on kiehtova, mutta totesimme, ettemme täällä asuisi! Amerikkalainen turistimies tiedusteli meiltä kansallisuuttamme. Kuultuaan vastauksen hän totesi: ”Suomi on hienoa maa ja siellä asuu maailman onnellisimpia kansa.” Mukavalta tuntui kuulla, että pieni, sinnikäs, pohjoinen Suomi on tunnettu maailmalla. Tämän onnellisen kansan kaksi jäsentä palasi kotimaahan taas yhtä kokemusta rikkaampina. Mukavaa oli värjötellä pienessä pakksassa Helsinki-Vantaalla puolenyön aikaan odotellessamme Turkuun menevää bussia.

– Liisa Katajainen –

Lähteet: Berlitz, Dubai matkaopas 2016, Wikipedia.

Kamelilla ratsastus aavikolla oli turisteille mieluista.

Vesisuihkut tanssivat Dubai Fountain suihkulähteessä.

Johanneksen työväenliikkeestä

Kukkolan t.y. talo noin v. 1930.

Johanneksen työväenyhdistyksen talo Ämmäsuonmäellä.

Kirjoitin muutama vuosi sitten Loviisan työväenyhdistyksen ja vuosina 2009-2010 Loviisan työväentalon satavuotishistoriikit. Kirjoittaminen edellytti tutkimustyötä mm. Työväen Arkistossa. Tutkimusten yhteydessä osui käteeni emeritusprofessori **Hannu Soikkasen** Luovutetun Karjalan työväenliikkeen historia (Tammi 1970). Teos on professori Soikkasen noin 500 sivua käsittävä, erittäin mittavan tutkimustyn tulos. Siinä on todennäköisesti lueteltu kaikki luovutetun Karjalan alueelle perustetut työväenyhdistykset. Näin ollen lienee tarkoituksenmukaista kertoa nykyiselle sukupolvelle sekä muistuttaa myös meitä vanhoja siitä mittavasta työstä, mitä sosiaalidemokraattinen työväenliike on tehnyt myös luovutetussa Karjalassa, erityisesti työväestön elinolojen parantamiseksi.

Kun Karjalaan vuosien 1888 ja 1932 välisenä ajanjaksona perustettiin yli kolmesataa työväenyhdistystä ja lähes jokaisessa pitäjässä oli useita työväenyhdistyksiä, niin työväenliike koskettaa, tavalla tai toisella, jokaista luovutetusta Karjalasta lähtöisin olevaa sukua.

Professori Soikkasen mukaan vanhimmat työväenyhdistykset perustettiin Johannekseen vuonna 1906. Tämä ei ole totta, sillä todellisuudessa ensimmäinen työväenyhdistys perustettiin Uuraaseen jo 1896. Yhdistys oli kyllä työväestön perustama, mutta toiminta oli pääasiallisesti liiketoimintaa eliikkä laivojen laustausta, mikä ei ollut sosiaalidemokratian mukaista.

Edellä mainitusta huolimatta vuonna 1905 perustettu oikea Uuraan Työväenyhdistys on Johanneksen pitäjän vanhin sosiaalidemokraattinen yhdistys.

Edellä kuvaamani ”erimielisyys” professorin ja allekirjoittaneen välillä johtuu siitä, että Uuraansaaren satamaa lähinnä olevat maa- ja vesistöalueet ja ainakin Monolan kylä liitettiin (ns. pakkolunastettiin) Viipurin kaupunkiin vuonna 1932 ja siksi Uuraan t.y:n perustamisvuosi on mennyt Viipurin piikkiin.

Edellä mainittujen Uuraan yhdistysten lisäksi Johannekseen perustettiin seuraavat työväenyhdistykset: Huunonsaari v. 1917, Johannes v. 1906, Kaijala v. 1908, Kaislahti v. 1907, Karhula v. 1906, Kivitokee v. 1917, Kukkola v. 1909, Monola v. 1917, Niemelä v. 1911, Revonsaari v. 1906.

Vaikka olosuhteet maassamme olivatkin ennen sotia varsin maatalousvoittoiset, niin yllättävän paljon löytyi kannatusta myös työväenliikkeelle Johanneksessakin.

Olisiko mahdollista saada tietoa siitä, jäikö yhtään työväentaloa Johanneksen pitäjään sen jälkeen, kun Uuras oli vuonna 1932 liitetty Viipurin kaupunkiin? Kun yhdistyksiä oli toistakymmentä, on varsin todennäköistä että Johanneksen pitäjässä muuallakin olisi ollut työväentaloja. Olettamukseni siitä perustuu tietoihin, jotka olin saanut tutkiessani edellä mainitsemiani asioita liittyviä asioita. Suomessa oli vuonna 1939 noin 850 sos.dem.-yhdistysten omistamaa työväentaloa; nykyisin vajaan 300 taloa.

Kevätterveisin
– Lasse Kosonen –

W. T. Y:n Uuraan haara-osasto
viettä

1:sen Vuosijuhlansa

Sunnuntaina 12 p:nä elokuuta 1906 Uuraan T. Y:n juhlakentällä.

O H J E L M A:

Alkusoitto, (U. V. P. Kn soittokunta).
Juhlaruno, (opettaja Hämäläinen).
Soitto.
Avauspuhe.
Yhteislaulua, (Torvisoiton säestyksellä).
Runo.
Soitto.
Juhlapuhe.
Yhteislaulua.
Puhe, (M. Mattila).
Yhteislaulua.
Urheilua: Kuulantönnössä, keihäänheitossa ja juoksussa josta jaetaan 3:me palkintoa.
Pussitaistelua ja pikkupoikien kilpailua.
Nuorisoleikkiä ja tanssia.

— **ALKAA KLO 3 j. pp.** —

Sisäänpääsy 50 penniä. Lapsilta 25 penniä.

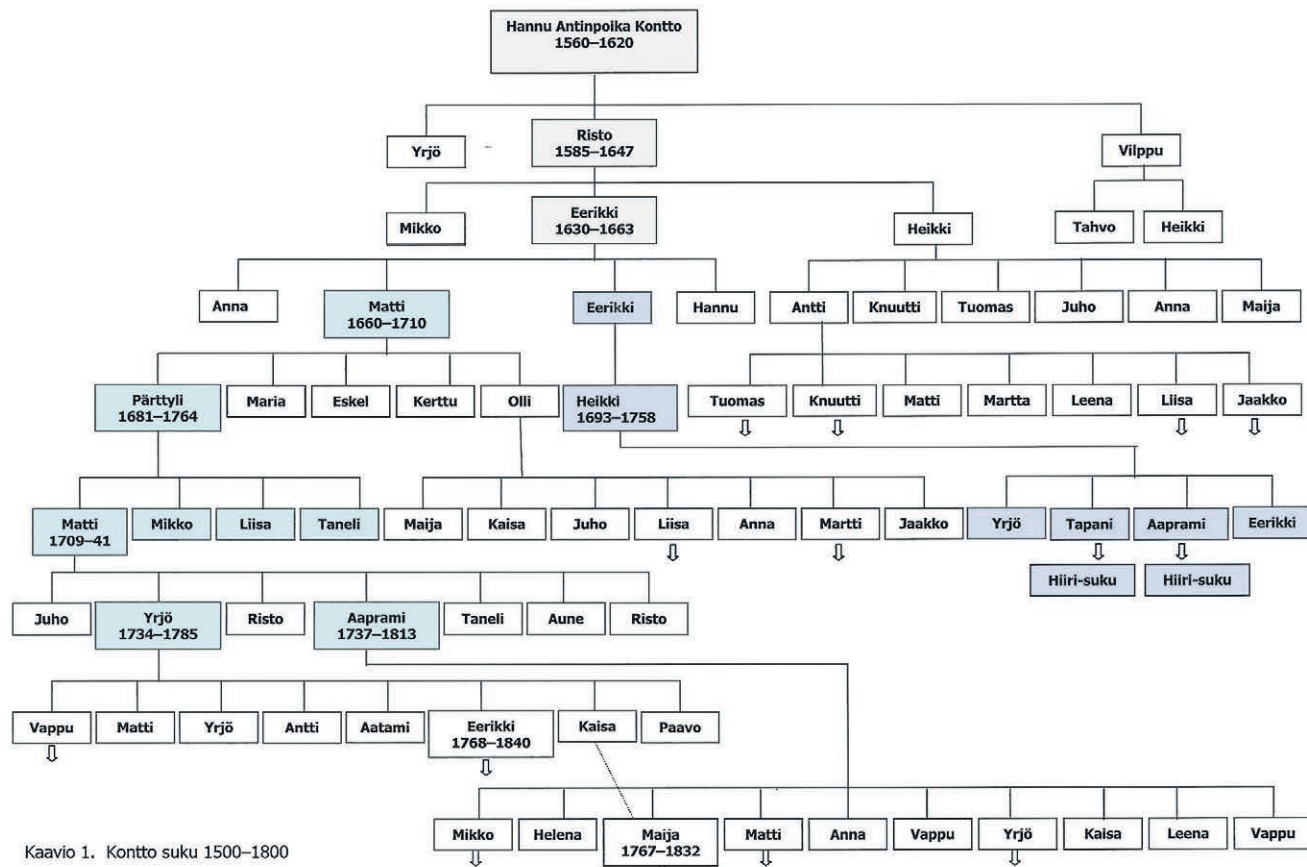
HUOM! Kaikkia osanottajia pyydetään kokoontumaan kello 2 j. pp. J. Karvosen luona sijaitsevalle kentälle josta lähdetään juhlakulkueena juhlapaikalle. Pääsylippuja saatavana kokoontumisaikalla sekä juhlapaikalla portilla.

Juhlatoimikunta.

Kontot Johanneksesta ja vähän muualtakin

(jatkoa lehden numerosta 11/2017)

Pärttyli Matinpoika Kontolla oli revisiomaakirjan mukaan hallinnassaan perintötila, mikä oli veroltaan $\frac{1}{2}$ vanhaa manttaalia eli myös $\frac{1}{2}$ uutta manttaalia. Kaijala nro 3:ssa oli peltoa kaksi tynnyrinalaa eli noin yksi hehtaari, niittyä oli kolme kuormaa. Tilalla sanottiin olevan hyvät kasket ja laitumet, jonkin verran hirsi- ja tervametsää, vähän kalastusta, tila oli keskinkertainen ja vähäisten omistusten johdosta köyhä. Samaisen revisiomaakirjan mukaan Konton tilan lisäksi vain Väntsin tila oli säilyttänyt perintötila-oikeutensa, kaikki muut Kaijalan tilat olivat sukuoikeutensa menettäneitä kruununtiloja. Pärttyli Matinpoika isännöi tila-osaansa ilmeisesti 1700-luvun kahtena ensimmäisenä vuosikymmenenä. Pärttyli maksoi väestöluettelon merkintöjen mukaan ainakin vuodesta 1723 lähtien veronsa amiraali **Creuys'ille**. Tilan yhteydessä olevasta sahamyllystä kerrotaan em. väestöluettelossa, että se oli edesmenneen **Dunnin** omistama, ja sitä ennen kuulunut kauppias **Emsahille**. Pitäjän historiikin mukaan **Fremlingin** saha tuhoutui täydellisesti Isonvihan aikana, mutta Viipurin valtauksen jälkeen se (sahanpaikka) vuokrattiin englantilaiselle kauppiasalle **Thomas Dunnille**. Pärttyli Matinpoika Kontto (1681–1764) avioitui **Leena Martintytären** (1684–1740) kanssa 1700-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Heidän lapsistaan tunnetaan neljä: **Matti** (1709–41), **Mikko** (1713–45), **Taneli** (1717–) ja **Liisa** (1723–33). Muista mahdollisista Pärttyli Konton lapsista ei ole tietoa. **Taneli**

Kaavio 1. Kontto suku 1500–1800

Pärttylinpoika ja Liisa Pärttylintytär kuolivat nuorina ja naimattomina. **Leena Martintytär** esiintyy joissakin asiakirjoissa nimellä **Leena Matintytär**. **Matti Pärttylinpoika Kontto** avioitui **Vappu Matintytären** (1713–82) kanssa. Lapsia heille syntyi seitsemän: **Juho** (1733–52), **Yrjö** (1734–85), **Risto**, **Abraham** (1737–1813), **Taneli** (1739–56), **Aune** ja **Risto**. **Yrjö Matinpoika Kontosta** lähemmin jäljempänä otsikolla

Yrjö Matinpoika Konton suku Mattilassa ja vastaavasti **Abraham Matinpoika Kontosta** lähemmin otsikolla **Aaprami Matinpoika Konton** suku Mattilassa. **Mikko Pärttylinpoika Kontto** avioitui **Olavi Rusinpoika Hörkön** tytären **Vappu Olavintytären** (1715–81) kanssa. Heidän lapsistaan ei ole tietoa. **Maria Matintytär Kontto** toi kotivävyksi taloon **Matti Matinpojan** (1684–1749). Lapsia heillä olivat ainakin **Taneli**

(1722–1770) ja **Kaisa** (1726–). Tanelin puoliso oli **Kaisa Martintytär**. Lapsia heillä oli kahdeksan: **Maija**, **Martti**, **Liisa**, **Aaprami**, **Yrjö**, **Juho**, **Regina** ja **Kaisa**. **Kaisa Matintytär** avioitui Pietarista muuttaneen **Simo Simonpojan** kanssa. Maria muutti Matti Matinpojan kuoltua lapsineen Kukkolaan. **Olavi Matinpoika Konton** puoliso oli **Anna Yrjöntytär** (1702–1758). Lapsia heillä oli seitsemän: **Maija**, **Kaisa**, **Juho**,

Liisa, **Anna**, **Martti** ja **Jaakko**. **Anna Yrjöntytär** muutti Olavin kuoltua lapsineen Vahtolaan, missä hän avioitui talollinen **Tapani Yrjönpöika Pentin** (1688–1765) kanssa.

Heikki Eerikinpoika Kontto oli kahdesti naimisissa. Ensimmäisestä puolisoista ei ole tarkempaa tietoa. Heikki Konton toinen puoliso oli **Leena Yrjöntytär** (1698–1753). Lapsia Heikki Eerikinpojalla olivat **Tapani** eli **Tahvo Heikinpoika** (1719–1790), **Aaprami Heikinpoika** (1726–88) ja **Eerikki Heikinpoika** (1735–44). Heikki Eerikinpoika asui ja oli Konton tilalla ensin sukulaisena ja serkkuna ja myöhemmin myös Konton isäntänä.

Tapani Heikinpoika Konton puoliso oli **Kerttu Sihvontytär** (1723–1797) Kaijalan Hörköltä. Lapsia heillä oli kahdeksan. **Matti** (1745–1810), **Mikko**, toinen **Mikko** (1749–1806), **Vappu** (1750–1829), **Aaprami** (1751–1829), **Aatami** (1753–1838), **Yrjö** (1757–1800), **Maija** (1762–1836) ja **Eerikki** (1764–). Tapani Heikinpoika Konton kaikki lapset esiintyvät **Hiiren** nimellä, ja voidaankin sanoa, että Kaijalan **Hiiri-suku** alkaakin Tapani Heikinpoika Kontosta.

Aaprami Heikinpoika haki vaimoksi **Vappu Joonantytären** Hentolan Karvaselta. Lapsia heillä oli kahdeksan: **Maija**, **Helena** (1752–1808), **Simo**, toinen **Maija**, **Matti** (1758–1834), **Leena** (1761–1834), **Juho** (1764–1830) ja **Kerttu** (1769–1846). Myös heidät tunnetaan paremminkin Hiiri-sukuun kuuluvina.

– Reijo S. Lehtinen –

Ompelukoneen kaksi evakko-reissua

Mammallamme Sohvi Kesäläisellä (o.s. Vaskinen) oli ANKER-merkinen ompelukone, hankittu ehkä 1930-luvulla. Monet vaatteet sillä on tehty ja korjattu, monet verhot päärmätty. Kun talvisodan alettua tuli lähtö Hannukkalasta, mamma sanoi, että ainakin ompelukone otetaan mukaan. Se vietiin reellä junalle. Väliaikana kone palasi kotiin Karjalaan. Toisen lähdön aikana kone vietiin soutu-paatilla mantereelle ja laitettiin junaan, josta se päätyi Paimioon. Evakkopaikka

löytyi Kaarinasta. Siellä se palveli aikansa. Maman kuoleman jälkeen sen peri Arton kummitäti, Sirpan äiti Helli. Nyt kone on Sirpalla ja yhä käytössä. Viime kesänä Sirpa osti verhokangasta Viipurin kauppahallista ja viimeisteli verhokäänteet Ankerilla Kuusiston Empossa. Ei voi muuta kuin todeta: hyvä kone!

serkukset
– Sirpa Leskinen ja Arto Kesäläinen –

ANKER-ompelukone, hyvä kone!

Kas fässä työvälline,

jota jokainen perheenmätä kipeästi kaipaa. Se säästää sekä aikaa että rahaa ja auttaa häntä vaivattomasti pitämään suurenkin lapsilauan siistissä vaatetuksessa.

ANKER OMPELUKONEITA

on myytävänä aina Smk:sta 1,450:— lähtien.

Tehtaan yli 50 v. vanha kokemus takaa koneen ensiluokkaisuuden. Anker ompelukoneiden yhä kasvava kysyntä on tehnyt välttämättömäksi, että tehdasta viime aikoina on täytynyt huomattavasti laajentaa. — Varaosia aina varastossa.

Yksinmyyjä Suomessa:
OSAKEYHTIÖ ANKER
Helsinki, Kalevankatu 12
11190

<https://www.karjalanliitto.fi/tapahtumat/karjalaiset-kesajuhlat.html>

KARJALAISET
KESÄJUHLAT
Kouvolassa 15.-17.6.2018

TURKU
Turun suomenkielinen
työväenopisto

Oppia ja elämää!

201035 KANSALLISPUKUJEN VALMISTUS

Aika: 12.9.–28.11.2018 • ke 16.30–19.30
Paikka: Opistotalo, lk 203, Kaskenkatu 5
Opettaja: Anna-Liisa Heinonen
Kurssimaksu: 68 €
Ilmoittautuminen: 29.5.–4.9.2018
www.turuntuyovaenopisto.fi
tai opiston toimistoon p. (02) 262 9811.
Tiedustelut: anna-liisa.heinonen@turku.fi, p. 044 907 4729

Valmistetaan suomalaisia kansallispukuja perinteisin työtavoin. Tutustutaan suomalaiseen 1700-luvun lopun ja 1800-luvun alun juhlapukeutumiskulttuuriin.

Valmistetaan uusia pukuja, tehdään keskeneräiset valmiiksi, vanhaa pukua voi myös korjata ja täydentää.

Ota mukaan omat ompelutarvikkeet: mittanauha, sakset, viivotin, nuppineuloja, silmäneuloja, ratkoja, merkitsemisliitu ja -kynä, muistiinpanovälineet, ohjeet ja materiaalit jos sinulla on.

Ensimmäisellä kokoontumiskerralla käydään tarkemmin läpi tarvittavia materiaaleja ja tarvikkeita. Kaavapaperia ja joitakin materiaaleja voi tarvittaessa ostaa opettajalta. Pukumateriaalien ja ohjeiden hankinta tehdään yhdessä opettajan kanssa.

www.turuntuyovaenopisto.fi

A B C

KOULUMUISTOJA

D E F

Opinttiellä oudoissa oloissa

Uuteen kouluun meno on aina pieni koettelemus. Sitä joutuu jollakin tavoin vanhojen oppilaiden silmätikuksi ensimmäisinä päivinä. Tutustuminen sujuu yleensä hyvin ja ajan mittaan löytyy aina sellaisia, joiden kanssa ystävystyy pysyvämminkin. Mennessäni Eurajoen Harjun kouluun oli siellä jo ennestäänkin minulle tuttuja oppilaita. Nimittäin serkkuni Maiju ja Kaijalan tyttö Sanelma, jonka kanssa opintiemme oli alkanut jo syksyllä 1939.

Kirjoja sain heti ensimmäisenä päivänä tarvittavan määrän. Tämän pännin mielihyvällä merkillle. Laskennon kirjan totesin olleen joskus opettajan omassa käytössä. Arvokkain löytö oli takakannessa, sinne liimattu tuloskir-

ja. En puhunut löydöstäni, vaan käytin tuloskirjaa hyväkseni koko talven ajan. Vääriä tuloksia ei vihkoihini jäänyt.

Koulun johtaja opetti ”teoriassa” kaikkia luokkia III-VI. Opettajamme pätevyys ja ammattitaito alkoivat minulle vähitellen valjeta. Hän pystyi jotta-kuinkin suoriutumaan III-IV luokkien opetuksesta, mutta sitä ylempien luokkien laskennon ja historian opetukseen taidot eivät enää riittäneet. Niissä aineissa antoi opetusta hänen jo eläkkeellä oleva vaimonsa. Tämä tapahtui niin sanotusti pöytäkirjan ulkopuolella. Hänen opetuksensa oli asiallista, mutta vähän jo ajastaan jäljessä.

Äidinkieltä ja varsinkaan sen kieliop-
pia opettajamme ei mielellään opettanut.

Hän oli myös suuresti viehättynyt satu-
jen kertomisesta ja lukemisesta. Asiat
niveytyivät ihmeellisen hyvin yhteen.
Useasti äidinkielen tunnin alussa hän
tuli luokkaan pari suurta satukirjaa kai-
nalossaan ja kysyi, pidetäänkö kieliopin
tunti vai luenko teille satuja. Luokan
vastaus tuli miettimättä: Luetaan satuja.
Mukavahan niitä oli kuunnella, mutta
kieliopin salaisuudet jäivätkin sellai-
siksi. Kurin ja järjestyksen pidossa oli
vaikeuksia lähes päivittäin. Jos joku asia
ei miellyttänyt, esitimme vastalauseem-
me yhdessä suoraan huutaen, meteli oli
valtava. Muutaman vilkkaamman pojan
kanssa olivat napit vastakkain useasti.
Pahimmillaan oli sylipainiottelujakin
opettaja – oppilas.

Jatkoa lehden
numerosta 4/2018

Kevättalvella oli eräs ikimuistettava päivä – tarkastaja tuli kouluun ilmei-
sesti yllätyksenä opettajalle. Tarkastaja
seurasi aamupäivän opetusta tehden
meille aiheisiin liittyviä kysymyksiä.
Kohokohta oli iltapäivällä. Tarkastaja
tahtoi pidettäväksi laskentotunnin ja
opettaja oli kuin tulisilla hiilillä. Nyt
ei ollut puhettakaan vaimon avusta,
piti selvitä omin neuvoin mutta miten.
Tarkastaja kirjoitti taululle muutamia
ylempien luokkien laskutehtäviä ja mei-
dän oli ne laskettava. Tarkastaja seurasi
työtämme ja vähän ajan päästä hän
poistui luokasta, jolloin opettaja pyysi:
”Sanokaa hyvät pojat minullekin miten
nämä laskut lasketaan.” Kyllähän me
hänelle silloin oppia annettiin.

Tämä viimeinen varsinainen koulu-
vuosi päättyi toukokuun lopussa 1945.
Vuosi tärväytyi varsin lyhyeen koulu-
aikaan sekä vajaatehoiseen opetukseen
silloinkin, kun muut mahdollisuudet
olivat kohtuulliset. Monessa koulussa
olin jo ollut, mutta näin värikästä aika-
kaa, jota Harjun koulussa koin en ollut
vielä muualla kohdannut. Todistus tas-
kussa hajaannuimme kesän viettoon.
Ystävistä Ilmo tuli kanssani syksyllä
jatkoloukalle ja Unto lähti oppikouluun.
Hän valmistui aikanaan kansakoulun-
opettajaksi ja tuli opettajaksi Harjun
kouluun. Jatkoloukkaa käytiin kerran
viikossa neljä tuntia. Jaakkimalainen
Martta Kari oli tullut koulun toiseksi
opettajaksi ja hoiti myös jatkoloukat.
Opetus oli pätevää eikä ollut kurinpidol-

lisia ongelmia. Erityisempiä tapauksia
vuoteen ei sattunut, mutta opetuksesta
jää asioita muistiinkin.

Keväällä 1946 evakko- ja opintie jat-
kui kohti uutta. Sijoituspaikkakunnaksi
meille oli osoitettu Lieto Turun lähel-
tä. Asuinpaikkamme oli Yliskulma.
Syksyllä lähdin kyläkouluun, oletet-
tavasti opintien viimeiseen ahjoon.
Opetusta antoi pariskunta Oksanen.
Toisella jatkoloukalla opetus oli edel-
lisvuoden kaltaista. Pienenä poikke-
uksena oli käsitöiden mahdollisuus ja
nikkarointia tein ylimääräisestikin.
Seuraavana keväänä sain käteeni kan-
sakoulun päästötodistuksen kahdeksan
vuoden oppivelvollisuuden suorittami-
sesta. Kouluja oli ollut kaikkiaan seit-
semän ja opettajia kymmenen. Näillä
eväillä lähdin käymään elämän koulu-
a, jonka opintie kestää ihmisiin.

Lopuksi muutama sana nuoremmille
opintien kuljijoille. Te ette käy koulua
ja saa opetusta vanhempienne varten,
ettekä opettajianne varten. Te saatte
oppia ainoastaan itseänne varten, jotta
pärjäisitte elämän koulussa vastaisuus-
udessa. Sen koulun kysymyksiin vasta-
tessa tarvitsette kaiken tiedon ja taidon,
joka olette nuoruuden aikana saaneet
sekä omaksuneet. Käyttäkää oppimisen
etsikkoaika tarkoin hyväksenne, sillä
”ei oppi ojaan kaada eikä tieto tieltä
työnnä”.

– Tenho Reponen –

Kouluoloja Johanneksesta Kakin kappelissa: rippikoulu

Jumalanpalveluksen jälkeen tärkein asia sielunhoidossa oli rippikoululla. Säilyneistä oppilasluetteloista päättäen rippikoulu näyttää tulleen järjestetyksi tyydyttävälle kannalle. Alin rippikouluikä oli 15 vuotta. Kävi niissä paljon vanhempiakin, jopa 20-vuotiaita, vaikka yli 20-vuotias tuntuu olleen harvinaisuus. Kukaan ei saanut laiminlyödä rippikoulua rangaistuksesta. Milloin näin tapahtui, siitä saattoi koitua papillekin ikävyvyyksiä, sillä konsistori, saatuaan tiedon sellaisesta, saattoi panna asian-omaisen papin vastattavaksi kysymyksen, mitä varten hän on tällaista sallinut ryhtymättä toimenpiteisiin. Ei ollut siis hyvä kenenkään jättää rippikouluun käymättä.

Kuitenkin kuului toisinaan valituksia, että joku rippikouluuissä ollut poika ei ollut saapunut kouluun, vaan oli Venäjällä palveluksessa. Koulua pidettiin kaksi viikkoa syksyllä ja saman verran keväällä, tavallisimmin marras- ja maaliskuussa.

Koulua aloitettaessa pidettiin sisäänpääsyttutkinto, jossa vaadittiin sisälukutaito ja katekismuksen kuusi pääkappaletta. Erikoisen huonot määrätettiin lukkarin kouluun oppimaan tavaamista, toisia otettiin kouluun ehdollisesti. Hyviä ja ahkeria oppilaita kiitettiin kehoitukseksi ja tunnustukseksi.

Oppikirjan käytettiin etupäässä Gezeliuksen ”Lasten parasta tavaraa”, josta painoksia otettiin Wiipurissa, Turussa ja Räävelissä (Tallinnassa) ja Pietarissa. Piispa Pietari Bängin toimesta oli myös Lutherin Vähäkatekismus otettu käyttöön.

Oppimäärä oli eritelty kahteentoista osaan: käskyt, Atanasiuksen tunnustus, Herran rukous, kasteen sakramentti, synninpäästö, kolme uskontunnustusta, Herran ehtoollinenp, aamu- ja iltarukoukset, huoneentaulu, kristinoppi. Kaikissa arvosteltiin erikseen ulkoluku ja käsitys.

Rippikoulun päämäärästä ja tarkoituksesta kirjoittaa eräs Wanhan

Suomen huomattavista papeista, Hiitolan kirkkoherra Johan Deutsch seuraavaa: ”Tällaisten kuulustelujen ei tule tarkoittaa paljasta tietoa ja muodostua vähemmän tarpeellisista kysymyksistä, vaan tulee kaikki sovittaa käytäntöön ja harjoitukseen elämässä ja sen uskollisilla kehoituksilla. Opetukseen on liitettävä kaikenlaista käytännöllisesti tarpeellisia ja omantunnon kysymyksiä, jotka johtavat nuorisoa totiseen kristillisyyden harjoitukseen.” Näistä sisältörikkaista sanoista päättelemme, että rippikoulu Johanneksessakin oli sielunhoidossa tekijä, jonka merkitystä emme voi liian suureksi arvostella.

Kotiopetusta ja pitäjänkoulua

Kotiopetuksesta päättelemme, että siinä oli paljon hyvääkin, sillä saivathan lapset melkein poikkeuksetta kiitettävän arvostelun konsistorintarkastuksessa. Tätä saavutusta ei suinkaan voi lukea yksinomaan pitäjänkoulun ansioksi, josta puhumme seuraavassa, vaan siitä tulee kiittää myös lasten vanhempia.

Mutta oli olemassa paljon päinvas-
taisiakin koteja. Pastori Melartopaeus
valittaa v.1772: ”Lasten ja nuorten tila
on surkea, 18-20vuotiset miehet eivät
tunne kirjaimia, eivätkä osaa lukea
sisältä.” Syyksi tähän hän mainitsee,
että lasten vanhemmat eivät voineet
opettaa lapsiaan, koska he itseään ei-
vät osanneet lukea. Tämä lausunto ei
kuitenkaan saata tarkoittaa koko seu-
rakuntaa, vaan ainoastaan koteja, joissa
lukutaito oli huonoin. Tarkoituksena
oli osoittaa pitäjänkokoukselle vaki-
nainen pitäjänkoulun tarpeellisuutta.
Kotiopetuksessa pantiin mitä suurin
paino, erinomaista kylläkin, Lutherin
Vähälle Katekismukselle. Ei ainoassa-
kaan konsistorintarkastuksessa unoh-
dettu kysellä, miten lapset juuri tätä
kirjaa osasivat. Toisellakin tavalla kiin-
nitti konsistori huomiota lasten koti-
opetukseen. Vuonna 1752 tarkastaja
kehotti panemaan jalkapuuhan, vieläpä
oikeuteenkin haastamaan sellaisia van-

hempia, jotka kehoituksesta huolimatta
kokonaan laiminlöivät tämän asian.
Vuonna 1781 ilmoitetaan kuvernöörin
kansliasta, että hallitus on painattanut
kotiopetusta varten venäläisen aapisen,
ja määrää, että pappien on sitä tilattava
konsistorista sitä tarvitseville, jokaisen
omalla kustanuksella. Aapinen maksoi
nidottuna 8 ja sidottuna 10 kopeekkaa.
Mutta emme usko ainoatakaan sellaista
tulleen Johannekseen tilatuksi.

Pitäjänkoulu

Kotiopetuksen lisäksi tarvitaan vielä
perusteellisempaa opetusta. Sitä saatiin
pitäjänkouluissa, jotka saivat alkunsa
Suomessa piispa Gezeliuksen toimesta.
Hän julkaisi 1683 niittenkin ohjeeksi
erinomaisen kirjansa Methodus infor-
mandi. Kauan kuitenkin kului aikaa,
ennen kuin siinä ilmeneviä aatteita ru-
vettiin toteuttamaan Johanneksessa. Ensi
kerran esitettiin ajatuksia pitäjänkoulun
perustamisesta seurakunnan konsistorin
tarkastuksessa vuonna 1752, mutta var-
sinaista koulun perustamisesta ei kuiten-
kaan silloin vielä tullut mitään; tyydyttiin
ainoastaan siihen, että lapset saivat kolme
tai neljä viikkoa opetusta lukkarin luona
tavaamisessa ja sisäluvussa.

Konsistorintarkastuksessa 1757 otet-
tiin uudelleen puheeksi lukkarin pitä-
män koulun sijaan saada vakainainen
pitäjänkoulu, ja asia eteni jo niin pitkälle,
että seurakuntalaiset sanoivat suostu-
vansa neuvottelemaan asiasta ”kirkko-
herransa” johdolla. Tarkastuksessa 1760
kävi kuitenkin ilmi, että ettei vielääkään
toivottua koulua saatu. Syyksi ilmoitet-
tiin seurakuntalaisten vaikeat metsätyöt.
Mitenkä savottatyöt voivat olla esteenä
pitäjänkoulun perustamiselle, on vai-
kea ymmärtää. Varmaankin tällaisten
työmiesten lapset eivät pystyneet saa-
pumaan koulun, vaan heidän työtänsä
tarvittiin kotona. Ehkäpä osittain oli
syynä köyhyyskin. Vakainainen pitä-
jänkoulu jäi siis toistaiseksi saamatta
seurakuntaan, tyydyttiin edelleen luk-
karin opetukseen. Lukkarina oli silloin

Gabriel Åkerblom. Palkkaa myönnettiin
hänelle 1764 konsistorintarkastuksessa
32 kopeekkaa jokaisesta lapsesta, joka
oppi aapisen ja katekismuksen, ja saman
verran myönnettiin lisää, jos hän sai
oppilaansa lukemaan sisältä virsikir-
jasta. Kylänluvussa nimettiin ne lapset,
joitten välttämättä tuli saapua kouluun,
uhalla, että ellei tätä määräystä toteltu,
rangaistaisiin vanhempia ankarasti.

Käsityksen lukkari Åkerblomin ja
sen ajan opetustavasta yleensä, saamme
seuraavasta: vuonna 1765 valitti eräs
työmies Rokkalasta, että lukkari oli
koulun opettajaksi aivan kelpaamaton,
puolueellinen ja niin ankara, että ran-
gaistessaan hänen poikaansa jostakin
vähäpätöisestä rikoksesta katkaisi tältä
jalan. Valittajan mielestä lapsilla oli opet-
tajaansa kohtaan sellainen kammo, että
tuskin uskalsivat tulla kouluun. Lukkari
kuitenkin toi todistajia, jotka mainitsi-
vat hänen olevan tunnetun sävyisenä ja
taitavana opettajana, jonka johdolla
lapset hyvin edistyivät; samaan sävyyn
yhtyi seurakunnan kappalainenkin. Kun
mies ei voinut todistaa ankaria syytök-
siänsä, hänet tuomittiin herjauksesta
jalkapuuhan ja tuomittavaksi oikeu-
teen. Kuitenkin valituksessa oli jonkin
verran perää. Ainakin vanhemmalla
iällään lukkari oli haluton ja leväpe-
räinen koulunpidossaan, sillä esimer-
kiksi v. 1772 tarkastuksessa tarkastaja
teroitti hänelle koulutyön velvollisuutta
kirkkolain 24.luvun pykälien mukaan.
Muutamaa vuotta myöhemmin varapas-
torikin kyllästyi häneen koulumestarina,
sanoen hänen olevan lasten opettajaksi
kerrassaan hyödytön ja että häneltä sitä
paitsi puuttui aikaa ja huoneita. Tästä
syyistä varapastori ehdotti konsistorin
kokouksessa v. 1772, että seurakuntaan
hankittaisiin vakainainen koulumestari,
ja kun väentupa syksyllä valmistuisi,
koulua alettaisiin pitää siellä.

Tähän ehdotukseen pitäjäläiset suos-
tuivat, kuitenkin ehdolla, ettei mitään
uusia maksuja heiltä sen tähden kan-
nettaisi, vaan koulumestari saisi saman

palkan kuin ennen oli lukkarilla. Ellei
tämä riittäisi, lupasivat pitäjäläiset kukin
vointinsa mukaan tuoda palkan lisäksi
vapaaehtoisesti ruokatavaroita, kuten
kaalia, naurista ja kalaa. Vielä opettaja
saisi kantaa köyhäinkassasta seitsemästä
yhteentoista ruplaa, jos vain varoja jäi
yli. Koulumestari taas oli puolestaan
velvollinen opettamaan isätöntä lasta
ilmaiseksi.

Kuvaavaa käsitykselle koulunpidosta
oli, että koulumestarin virkaan v. 1773
yhdistettiin pitäjän yleisen piiskaajan
toimi. Saaristoon hänen ei kuitenkaan
tarvinnut mennä tätä uutta mielen-
kiintoista työtään toimittamaan, vaan
sinne lähetettiin tarpeen vaatiessa hau-
dankaivaja.

Ensimmäiseksi koulumestariksi
otettiin Anders Enqvist Koivistolta.
Hänellä oli hyvät paperit konsistoril-
ta ja hyvät suositukset elämässään.
Opettajantoimensa aikana hän näytti
olevansa niiden arvoinen. Hän oli yksi
”maan hiljaisista”, ei koskaan joutunut
mihinkään ikävyvyyksiin; sekä papisto
että seurakunta olivat häneen hyvin
tyytyväisiä. Hänen kuolinvuottaan ei
tiedetä eikä myös tarkalleen sitä, kuinka
kauan hän oli toimessa, mutta nähtävästi
lähemmas vuoteen 1800.

Seuraava koulumestari oli Joonas
Joonaanpoika Fyryläin. Tointa oli hake-
nut toinenkin opettaja, nimittäin Matti
Yrjönpoika Tuittuinen; molemmat olivat
seurakunnan mielestä yhtä sopivia, lau-
lutaideoisakin yhdenveroisia. Kuitenkin
oli konsistori tullut käsittämään, että
Joonas Fyryläin oli sisäluvussa vähän
etevämpi, ja koskapa hän osasi vähän
kirjoittaakin, hän sai tämän toimen
valtakirjan huhtikuun 18. päivänä 1801.
Hän kuoli maaliskuun 20. päivänä 1834,
75 vuoden vanhana.

koonnut Riitta Kukkonen

Lähde: *Erkki Gummerus: Piirteitä
Johanneksen seurakunnan historiasta
kappeliseurakuntana 1721-1812.*

Päättilän koulupiirin kevättapaaminen

Tapaaminen oli poikkeuksellisesti Johannes-Seuran toimistolla, kun Littoisten monitoimitalon juhlasali on koulun käytössä. Seuran toimisto oli monelle ensi tuttavuus. Tapaaminen aloitettiin perinteisesti Satumaalla, jonka jälkeen saimme haastella. Joimme kahvit ja syötiin piiraat. Sirpa ja Eija hoitivat tarjoilun. Arpajaisetkin oli. Osallistujia oli 17, heistä kaukaisin oli tullut Raumalta asti. Hyvää kesän odotusta kaikille koulupiiriläisille toivoo

— Johtokunta —
Johannesjuhlilla tavataan!

Oleko käynyt koulua Paimiossa?

Paimion Perinneyhdistyksen työnimellä **Vistalt ja muhált** – koulumuistoja Paimiosta kulkeva hanke jatkaa yhdistyksen perinnetiedon keruutyötä. Hankkeen tavoitteena on kerätä talteen muistitietoa kouluista ja koulunkäynnistä sekä valokuvia, todistuksia ym. koulun liittyvää materiaalia. Tarkoituksena on kerätä talteen hauskoja ja harmittaviakin kokemuksia koulutaipaleelta niin oppilaana, opettajana, siivoojana, kanslistina, keittäjänä, talkkarina kuin terveydenhoitajanakin tai vaikkapa koululaisen vanhempana. Aineistoa voi toimittaa sähköpostilla osoitteeseen paimionperinneyhdistys@gmail.com tai postissa osoitteella Antti Salamäki, Kohisevantie 11, 21540 PREITILÄ. Muusta toimitustavasta voidaan sopia erikseen. Tiedustelut: Antti Salamäki, puh. 040 7357 148, email antti.salamaki@kolumbus.fi.

Yhdistyksen kotisivut: <https://paimionperinneyhdistys.wordpress.com/>
Mikään muisto ei ole vähäpätöinen tai liian pieni tallennettavaksi!

Simo Hörkön Sukuyhdistyksen ja Hörkön sukuseuran retki

Kemiönsaaren kartanot lauantaina 18.8.2018

Ensimmäinen kohteemme Kemiönsaarella on **Sjöläxin** kartano. Tutustumme kartanon sisätiloihin, jotka ovat täynnä ihastuttavia aarteita vuosisatojen takaa. Nautimme samalla retken aamukahvit.

Matka jatkuu **Gunbyn** kartanoon, jossa tutustumme tallirakennuksessa olevaan vanhojen tavaroiden näyttelyyn sekä kartanon historiaan. Gunbyn kartano liittyy myös läheisesti dramaattiseen Taivaan viha-kertomukseen, josta saamme kuulla päivän aikana.

Ohitamme Kemiön keskiaikaisen harmaakivikirkon ja Kemiön keskustan. Jatkamme saaren eteläosaan **Dragsfjärdiin**, jossa sijaitsee **Söderlångvikin Kartano**. Täällä syömme lounaan **Cafe Vivanissa** ja sen jälkeen tutustumme päärakennukseen. Museona toimiva kartanorakennus sisältää osan Amos Anderssonin laajasta taidekokoelmasta.

Iltapäivällä ajamme Kemiönsaaren luoteisosaan, jossa sijaitsee **Westerkärrin** kartano, jonka sisätiloihin tutustumme. Kartanon mailla käytiin Suomen sodan aikana merkittävä saaristotaistelu, josta myös kuulemme. Nautimme iltapäiväkahvit kunnostetussa navettarakennuksessa, jossa on myynnissä tilalla tuotettua lampaan lihaa.

Paluumatka alkaa noin 16.30.

Matkan hinta on 80€ / henkilö, mukaan mahtuu 30 henkeä.

Hinta sisältää bussimatkan Launokorven bussilla, aamu- ja iltapäiväkahvit leivillä, sisäänpääsymaksut ja esittelyt kohteissa, lounaan sekä paikallisoppaan palvelut päivän aikana. Ilmoittautuminen 30.7.2018 mennessä (mistä nouset bussiin ja ruoka-allergia) **Eira Laiho** puh. 040 512 9135 tai eira.k.laiho@gmail.com.

Maksu 30.7.2018 mennessä tilille Eira Laiho FI15 5700 8150 0320 48.

Aikataulut ja pysäkit:

8.00....Turun linja-autoasema, tilauslaituri
8.15....Kaarina, pikavuoropysäkki
8.25....Piikkiö, pikavuoropysäkki
8.35....Paimio Sauvon th

Hörkön sukuseuran & Simo Hörkön Sukuyhdistyksen LUONTORETKI

Tervetuloa vaeltamaan Paimion luontopolulle vaihteleviin maisemiin sunnuntaina 10.6.2018 klo 13. Seura tarjoaa grillimakkarat; ottakaa juomaa ym. evästä mukaan.

Ajo-ohje: Paimion keskustasta Kevolantietä (tie 2351), jolta käännytään Iso-Heikoistentielle. Tätä ajetaan 1,6 km Luontopoluntien alkuun. Tie nousee vasemmalle rinteeseen.

Luontopolun varrella näkee metsä- ja suoalueita, suojärven ja avointa kalliomaastoa. Lähtöpaikalla on pieni museo, jossa kerrotaan alueella toimineesta turvepehkutehtaasta. Polun varrella olevissa opastauluissa kerrotaan alueen luonnosta. Polku on noin neljä kilometriä pitkä, ja sen alkupuoli on helpokulkuista ja loppuosan maasto vaativampaa. Puolimatassa on näköalatorni ja nuotiopaikka, jossa paistamme makkaraa. Loppupuolella on mahdollisuus tutustua myös sota-ajan korsuun. Ilmoittautumiset: **Kaija** 040-8466305 / kajaisip@gmail.com tai **Pirkko** 050-3077046 / pirkko.vihanto@gmail.com.

Juhannuksena

Metsä ja pelto
valveilla auringossa.
Yhtään en salaa
ja valossa tunnustan:
Olen sulanut
ja niitä rakastan.

Katoamaton hengittää tomuun.
Yötä ei ole
ja maa kukkii kesää.

Anna viipyä
tämä totinen ilo.
Minä kuuntelen
ja sanon:
Miten paljon, paljon
näissä hetkissä
on tajuta ja sykkiä
ja olla ihminen.

Heikki Kontto (Johannekselainen 7/1973)

Autokorjaamo Testipiste oy

Hallimestarinkatu 22
20780 KAARINA

Puh. (02) 243 5585
Faksi (02) 243 5100
Gsm (0400) 824 767
markku.hiiri@testipiste.fi

Johannekselainen

Johannekselainen ilmestyy 9 kertaa vuodessa

Kustantaja ja julkaisija:

Johannes-Seura ry

Toimisto:

Myllytie 1 (Kirkonkulma) 21500 Piikkiö, puh. 02-4795 118

Avoinna: **keskiviikkoisin** klo 12-17 sekä kuukauden **ensimmäisenä**

ja **kolmantena arkilauantaina** klo 10-15. (ks. sivu 2)

www.johannes.fi

sähköposti: Johannesseura@elisanet.fi

Päätoimittaja:

Hannu Rastas, Saksantie 89, 21500 Piikkiö

Puh: 050-3541 363

Sähköposti: hannu.rastas@dlc.fi

Lehtitoimikunta:

Marjatta Haltia, Liisa Katajainen, Sari Scimone, Kaija Sipilä
ja päätoimittaja.

Lehden toimittajia:

Kaikki lukijamme, johannekselaiset ja heidän ystävänsä.

Ilmoitushinnat: 0,55 €/palstamm (perusteena 4-palstainen sivu,
palstan maksimileveys 70 mm).

Säännöllisistä jatkuvista ilmoituksista alennus.

Kuolinilmoitukset:

- korkeus < 10 cm = 80 €

- korkeus enintään 10-15 cm = 100 €

Kiitosilmoitukset: 5 €.

Tilaushinnat vuonna 2018:

Vuosikerta (9 lehteä) 30 € Suomi ja Ruotsi, muut maat 35 €.

Lisänumerot 3 €/kpl + mahdolliset toimituskulut.

Piikkiön Osuuspankki FI54 4714 1020 0595 46.

Toimituksellinen aineisto:

Lukijoiden kirjoituksia ja kuva-aineistoa otetaan muokattavaksi
julkaisemista varten tai julkaistavaksi sellaisenaan.

Vastuu ja päätökset julkaisemisesta ovat toimituksen. Julkaisemisen
jälkeen alkuperäiset kuvat palautetaan,
muu aineisto pyydetään.

Vastuu ilmoituksista:

Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti
ei vastaa. Ilmoituksen poisjäämisestä tai muusta julkaisemisesta
sattuneesta virheestä lehden vastuu rajoittuu enimmillään
ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

Taitto: Esa Haltia

Sata-Pirkan Painotalo Oy